
NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 07577650 4

NIK
Michaël

DØDEDANSEN

AF

SOPHUS MICHAËLIS

PAVEN — KEISEREN — KONGEN — RIDDEREN —
BONDEN — KÆTTEREN

KØBENHAVN
FORLAGT AF BRØDRENE SALMONSEN (J. SALMONSEN)
GRÆBES BOGTRYKKERI
1900

DØDEDANSEN

PAVEN

I

Døden har en slet Hukommelse.

Dens Embede er som at ryste Frugttræer Dag for Dag, saa de raadne Frugter falder ned. Hvor de falder, lader Døden dem ligge. De Levende selv maa kende deres Døde. Døden kender dem ikke.

Ensformigheden svækker Hukommelsen. For Hovedmængden af de Døde aabner Jorden sig som en Rakkerkule, der sluger alle uden Forskel. Det tilkommer ikke Døden at ransage Hjerter og Nyrer. Han obducerer ikke, han dømmer ikke. Han syner kun dem, der skal dø Læger og Ligsynsmænd maa siden om at finde Dødsaarsagen, det skjulte Sted, hvor Svagheden har indkapslet sig og uforstyrret samlet sig til en raadden Plet, der en Dag standser Livet i dets Løb.

Døden behøver ikke personlig at give Naadestødet til alle de Tusinder, der dør fra Time til Time. En Aften kommer han til en stor By, kravler op paa et Kirketaarn, hvor han sover ind under Spirets Hane og Kors, eller han lægger sig paatværs af Raadstuens Dør. Natten puster hans Aande over den hele By, og hvert Drag gaar gennem Vægge og lukte Porte og fornemmes som en Pine i alle hemmelige Saar, og alle «Dødsaarsagerne» springer op og smerter. Naar Døden næste Morgen stiger over Bymuren, omfatter han Staden med et Blik af sine Øjne, og det Blik bliver set af alle dem, der skal dø, til han næste Gang kommer igen.

Men ofte griber Menneskene selv ind i Dødens Forretning. Saa ryster Døden paa sin ældgamle Hjerneskal og sætter sig passiv hen. Han lejrer sig paa Højderne, hvorfra Feltherrerne stirrer ud over Valpladsen. Leen har han lagt fra sig, og Menneskene tager den op og giver sig selv til at meje. Døden forstaar det ikke. Om Aftenen ligger

Valen strøt med friske Lig, der fik Ulivs-saaret udefra og ikke raadnede op indefra. Under Vaabenhvilen tager Døden sin Le og gaar videre. Om Slagets Aarsag, om Ret eller Uret, spørger han ikke. Han overlader de Levende at tælle deres Døde.

Men Menneskene giver ham Skylden for alt. De tænker sig Døden som en vild og forsoren Danser, der fører an i en rædselsfuld Kankan. Paa deres Billedrækker ser man Døden i frygtelige Farcestillinger: Som en Klovn slaar han paa Tromme foran det nygifte Par, der skrider til Ægtesengen, som gik det ind til den evige Glæde. Atter og atter leder han de Blinde paa Hovedet i Gravens stejle Favn. Han raser med tusind hvæssede Leer i ildgnistrende Slag, han brolægger Livets Vej med Hjerneskaller, som han under voldsomme Galmandsspring rammer ned med en Jomfru. Han piller Tænderne af Munden paa den rystende Olding og aander Stær paa den Syges Blik. Han anbringer sit eget glatte Kranie som

Rigsæble i Kejserens Haand og kvæler Barnet paa Vejen ud af Moderliv.

Døden havde selv set disse Billeder. Han rystede paa Hovedet, haabløst som den, der er skabt til at misforstaas. Kirkekulden krøb i hans Knogler, og han brød op og red mod Syd. Søndenvinden strøg ham ind ad det aabne Næsehul og bragte med sig en Duft af Kirsebærblomster — eller var det Sydens Oranger? Saa stor en Livsforagter er Døden endnu ikke, at jo lidt Foraarslugt kildrer hans indtørrede Sanser. Han vedblev at ride Søndenvinden i Møde, medens al Forkrænkelighedens Stank blev agter i hans Hovspor.

Døden red gennem Thüringens Skove. Blade og Blomster, der rørte hans Kappe eller Hest, skrumpede ind som frosne Orme. Han kom paa Siden af en jernklædt Ridder, hvis Hest gav sig til at pruste af stønnende Angst, medens det kridtgule Skind med eet stod i glinsende Sved. Men Ridderen sporede frem med en blytung Vægt af Gud i sit Hjerte, og gennem det aabne Visir saa

han stift og stærkt — tværs gennem Dødens tomme Øjenhulers rædselsfyldte Mulm — og saa dog det skinnende Kors tegne sig sejrrigt paa denne Baggrund. Og Hesten svedte og bed sit Bidsel i Stykker af Angst, men Ridderen knugede sin Jernhandske dybt i sin Lanses Skaft, og han stod i sine Stigbøjler som paa Troens urokkelige Demantklippe, og Døden vandt ingen Magt over ham. Med Djævelen i sine Hæle og Døden ved sin Side red han frem mod Syd at styrte den romerske Horekirke, at fejde med Guds farligste Fjende — Paven.

Og Døden, som kun har en slet Hukommelse og ikke nøje kender Forskel paa Kirker og de Guder, som dyrkes i dem, lovede sig selv at hilse paa den Mand og se, om han var saa vældig en Modstander, som en saadan Jernridder fortjente. Han erindrede dunkelt et Skjold med et Par uhyre korslagte Nøgler, som gik i Arv fra Pave til Pave. Og han smilte ved Tanken om disse Nøgler og deres Magt til at løse og binde.

II

I samme Nu, som Døden smilende tænkte paa Paven, blev Hans Hellighed grebet af en uhyggelig Tanke.

Han sad, indelukket i sit Lønkammer, med aabne Kister og Skrin og talte Peterspengene med sine lange magre Fingre, der blev blanke af at gnide paa Guldet. Hans Mund stod som en opkrummet Bue frem af det lange hvide Skæg, og Næsen syntes at indsnuse Guldets Lugt.

Der var noget, som klirrende faldt ned mellem Mynterne. Hans Hellighed havde en ubehagelig Forestilling om, at det var Diamanten i hans prægtige Fingerring, denne Diamant af 12000 Scudis Værd, som han havde faaet til Gave af hans allerkristeligste Majestæt, den franske Konge. Uden at se

efter paa selve Ringen begyndte han feberhastigt at endevende Pengeskrinet for at finde Stenen. I Stedet for Diamant fandt han en ormstukken Tand. Stenen sad i sin Indfatning, men Tanden havde sluppet sin, og da han følte paa sin Kæbe, rokkede han endnu en Tand løs. Hans Hellighed fik med eet en isnende Fornemmelse af, at det var Dødens Finger, som havde været i hans Mund. I hans Tanker havde Døden hidtil kun været for de andre. Døden var for Kætterne, for Kirkens og Pavens Fjender. Døden var en Kloak under Sant' Agnolo. Døden laa i Banbullens Segl. Døden sprang i Flammer fra Kætterbaalet. Død og Fordømmelse havde han daglig ønsket over Kætterhorderne højt mod Nord hinsides Alperne. Men Døden var ikke for Guds Statholder i den evige Stad. Han maatte levende optages til Himmels. Han maatte forlade St. Peters Stol med et Smil af Salighed om sin Mund, ikke med udfaldende Tænder af rystende Kæber.

Hans Hellighed gik længe og gurglede

sin Mund, som vilde han spytte Dødstanken ud med det samme. Men hvad hjalp det, at han her gik bag skoddede Døre, bag mangedobbelt Vagt af Garde og romerske Riddere og Alverdens Kardinaler, i den almægtige katolske Kirkes inderste Befæstning — Døden sad ham dog i Kroppen og pillede haanligt Tænderne af hans Kæber.

Hans Hellighed søgte at vække sin Livsglæde ved at kramme alle sine Kunstskatte ud: Juvelarbejder, Smykker og herlige Kar, guldbeslagne Messebøger, Medaljer og Mynter med hans eget Billede. Ædelstenene funklede som Øjne, der aabner sig friske af Søvnen. Guldet luede. Men Hans Hellighed saa kun sit eget blege, ældede Billede under den blændende Overflade.

Han søgte ned blandt Belvederes skønne Marmorværker. Men han saa kun Laokoons i Dødskamp fordrejede Ansigt. Og i det sixtinske Kapel var det, som Rummet fyldtes af Dommedagsvæggens frygtelige Skygger, der slyngedes ned under Verdensdommerens forbandende Haand. Hans Hel-

lighed følte det som en altødelæggende Mangel, at han ikke havde ladet Mesteren male Pavens egen Skikkelse i Ly af den Vældiges Kappe.

Under Aften, da Arbejderne havde forladt Peterskirken, listede Hans Hellighed ene ind i det uhyre Rum. Rastløs vandrede han om mellem Pillerne og besteg Kuppelens Pindeværk af Stilladser. I sin hvidgule Dragt lignede han et vingesaaret Møl, der flagrer om mellem Marmormure og ikke kan finde en Stump Klæde at skjule sig i. Han opsøgte sin egen Gravniche — den stolteste Plads i Verden — men Nichen gabede imod ham som en aaben Grav, der kræver sit Bytte. Forpint af sin Dødsfrygt sank han endelig ned i selve den hellige Peters ældgamle Biskopstol. Her maatte han vel være sikker. Den turde Døden ikke røre. I halvandet Aartusind var det ikke hørt, at nogen Pave var død i denne Stol.

Her faldt Hans Hellighed i Slummer. Og her blev han fundet næste Morgen. Syg

og svækket blev han bragt til Sengs. Men fra Tusinder af Altre steg Forbønner op for den hellige Fader — der messedes og ringedes med Klokker — Bisper og Kardinaler bad aabenlyst for hans Helbredelse og haabede lønligt paa hans Død.

Og i Kraft af al denne Forbøn fristede Hans Hellighed Livet endnu nogen Tid. Thi Døden, der har en slet Hukommelse, tænkte for Øjeblikket ikke paa ham.

III

Døden red først ind i Roms Gader under den store Fest, da Folkesværmen jublede i Anledning af Pavens store Audiens-Dag, da han i Procession skulde bæres ud og lyse Velsignelse over den ganske Kristenhed.

Men nu red Døden tavs igennem Mylderet — usynlig som en Liglugt, der fik Folk til at gispe i usigelig Kvalme. Alle Kæmpestadens Ruiner slog nye indvendige Revner, Skimmel og Forraadnelse gik et Skridt videre, og Blæsten fejede et friskt Lag forvitret Støv af alle Marmorværker.

Døden red til Vatikanet, steg af ved Kongetrappens Bronzeport, gik ind, hvor en syg Schweizergardist laa og ventede, trak i hans Uniform og afløste Dørvogteren udenfor selve den Dør, bag hvilken Guds Tjene-

res Tjener tog sig et styrkende Blund inden den anstrængende Tur.

I sit inderste Gemak sad den allerhelligste Fader og nikkede i sin dybe Lænestol. Paa sine slæbende, guldbroderte Tøfler havde han selv møjsommeligt listet sig hen og drejet Nøglen i Laas. Thi Guds Statholder skulde kun kontroleres af Gud, ogsaa naar han sov til Middag.

Der sad han nu, mager og mæt af Dage. Det stive, guldfrynsede Pallium maatte ikke krølles. Det laa foran ham paa Bordet, lige til at kaste over Skuldrene. Og Tiaraen med de tre Kronringe straalede omkap med den slanke gyldne Korsstav. Han behøvede kun at strække Haanden ud for at gribe dem begge og være rede.

Andagt var der i den store Sal, hvor de faa Møbler og Pavens lille krumryggede Figur kun syntes at understrege den store Tomhed. Solstraalebundter skød ind fra de højtsiddende Vinduer og kastede fra Gulvet et varmt Genskær op over Loftets og Buefelternes Fresker, hvor Guldglorier og gyldne

Prikker i Løvværket glødede mat som Guldmaaner og Guldsøm. Saa stille var der, at kun Sollyset dannede Lyd og ligesom krøb frem i smaa knitrende Sæt, der fik Panelerne til at knirke og Mosaikgulvet til at sukke i sine Fuger. Guds Statholder sov med Suverænens Naade paa sit Aasyn. Den lange, blege Næse, den af Skæget halvskjulte, opkrummede Mund, Hudens Hav af Rynker, de tykke, snetottede Bryn — alt gled ud i Slaphed under Søvnens forvitrende Aande.

Men midt i den hede indelukkede Luft var det, som om en ubarmhjertig Trækvind sylspidst borede sig ind gennem Nøglehullet og traf den gamle *Papa* lige i Halshvirvlen. Han skuttede sig, missede med Øjnene og saa sig om: Intet uden Guds kære Sol og Stilhedens blide Fred.

Men efterhaanden sivede Kulden ind gennem Døren, og Solstraalerne begyndte at glippe og blegne, som blændedes Himlen af store, hvide, truende Skyer; en for en listede Straalerne bort, og Freskerne sank tilbage i dunkle, glansløse Skygger. Havde

der været Planter i Værelset, vilde de være frosne ihjel lige til Roden. Ruderne begyndte at blomste med Is, og Luften sugede Varmen af Pavens gamle, træge Blod. Og den usynlige Kuldegiver rykkede nærmere og nærmere og drog Oldingens matte Livsvarme til sig, og idet Hans Hellighed endelig slog Øjnene op i et gispende forfrossent Gys, sad Døden paa en Stol lige foran ham, klædt i nøjagtig samme hvide Dragt, med samme store Brillantkors paa Brystet og samme purpurrøde Fløjelskalot paa den nøgne Tonsur.

Hans Hellighed saa først lurende paa sit Genbillede med sine sorte, kloge Ilderøjne, satte dernæst sit Publikumssmil op som et mildt og faderligt Træsnit af den højeste menneskelige Visdom og smilte til sin Dobbeltgænger med sit velkendte Præg af alvidende Mildhed. Men Smilet stivfrøs om hans Læber, og Øjnene pinte sig frem for med Gru at opdage, at den tro Kopi sad dèr med det selvsamme kloge Udtryk, der var som sammensmeltet af alle Kardinal-

dyder, men kun uhyggelig aabent og skindmagert med altfor store Øjne og altfor utildækkede Tænder.

Hans Helligheds egne Tænder begyndte at klapre paa en styg dump, unaturlig Maade, og Dødens Tandrader klaprede Diskant dertil. Det var, som Hans Hellighed hørte ham hviske mellem Tænderne: «Goddag, allerhelligste Fader! Goddag! — hvor vi to ligner hinanden — lige til Skind og Ben. Ja, du er konserveret lidt bedre i Skindet end jeg — ellers er vi ens — Tøfler og Kors og det hele. Selv Tiara og Stav er vi fælles om — de ligger lige nær til os begge. Men hvor er dine Nøgler, allerhelligste Fader? — Her har jeg mine.»

Og Døden svang i sin Knokkelhaand et raslende Knippe Nøgler, de mest forskelligartede, Jorden nogen Tid har set samlede i een Nøglering.

— «Ser du», — syntes Døden at sige — «her er Nøgler nok til at dirke hver Dør op i den hele Menneskehed. Aartusinders Rust er der paa mange. Nøgler

til Ægyptens Pyramider og til Roms Katakomber, selv til dine Forgængeres Ligskuffer her nedenunder. Men hvor er den hellige Peters? — Har du forlagt dem, hellige Fader? Se, jeg fandt dem i dit Pulterkammer» — Døden smed to plumpe, forgyldte Nøgler paa Bordet — «her er de, lidt klodset Kleinsmedearbejde — store, tomme Nøglepiber, bestemt til store Laastapper. Brug dem nu, hellige Fader. Skynd dig at lukke op!»

Dødsangsten begyndte at hvidne Hans Helligheds Kinder og Blik. Hans Øjne stirrede, saa Dødens Billede brændte sig ind paa deres Nethinde. De elfenbenshvide, tynde Fingre famlede om de huie Skiltnøgler paa Bordet: «Luft! — Luft!» stønnede han. Hans svage Stemme druknede i Klangen af Basuner, der netop smældede løs i Jubelfanfarer udenfor. Toget kom for at føre Guds Statholder i Procession. Hans Hellighed mimrede med Munden og forsøgte at rejse sig, men sank kraftløs tilbage.

«Bliv siddende! bliv siddende!» sagde

Døden. «Nu skal jeg give dig din Hat og din Stav».

Men Staven faldt ud af de famlende Hænder, og Tiaraen gled af det rystende Hoved. Alene Nøglerne holdt han krampagtig fast.

«Du duer til intet,» sagde Døden. «Men handles maa der. Komedien maa spilles. Pas nu dine Nøgler og se at finde en Dør, hvor de passer. Blot det ikke er Nøgler, som er lavede uden Dør. Pas dine Nøgler, saa skal jeg vikariere for dig, hellige Fader, uigenkaldelig sidste Gang».

Og Døden hængte det guldfrynsede Pallium om sin Hals og satte den tredobbelte Krone paa sin Hjerneskal, slængte Korsstaven som en Le over Nakken og skred mod Døren.

Hans Hellighed rejste sig med et Ligs Stivhed, med Øjnene ud af Hovedet og vilde stolpre frem, ile til Døren og aabne den. Men Døden havde Forspring, Laasen sprang op, og Schweizerne traadte frem med

den apostoliske Stol. Idet Døden besteg den, sank Hans Hellighed som Lig til Jorden.

Men i Paveskrud bares Døden gennem Gaderne, tiljublet af alt Folket. Kun enkelte hviskede om, hvor uhyggelig dødlignende Hans Hellighed i Dag saa ud, kun de nærmeste fornam Ligstanken og saa de vilde Rytmer, hvori han vuggede sig under Tiaraen højt over Mængdens Hoveder. Saa stimedes der til Fodkys i saadanne Skarer, at Tøflen sledes op og den nøgne Knokkelfod stak frem.

Og i det samme rejste Døden sig, raslede med sine Nøgler, løftede den gyldne Korsstav højt og lyste sin Velsignelse over det uhyre Menneskehav.

KEJSEREN

I

Morgenen kom gysende til Verden. Den vred sig ud af klamme Taagesvøb. Solskæret kunde ikke trænge gennem Gusen, men fløed trægt som en Efterbyrd af mat sivende Blod.

Den kejserlige Hær vaagnede ved Hanegal, der straks efter kvaltes af Trompetsignaler. Kommandoerne foldede sig ud. Fodfolket strittede over Sletten som mange Kæmpepindsvin, der rejser Børster. Lanse-Karréerne begyndte at krybe frem i Floddalen. Skytset aabnede sine Øjne, der stilkede frem som lange Følehorn fra Højdernes Kratskove. De tynde Slangekanoner og de plumpe Fyrmørsere madedes med Kugleskraa. Rytteriet dannede gungrende

og raslende Staalkæder mellem Skanserne og Fodfolksfanerne.

Kejseren stod alt i sit skinnende Harnisk, hvis Sømme og Led var forgyldte. Den gyldne Vlies klirrede paa Brystpanseret. En af de opvartende Herrer lagde det røde Skærf over hans Skulder. Og Hjelmdragerne stod paa Rad med et helt Udvalg af Hjelme, hvis Visirer spidsede sig som sære Dragesnuder eller bredkæbede Hammernæb. Et iskoldt Smil slog en Fure i hans blege, forstenede Ansigt. Han rystede paa Hovedet, skød Hjelmene til Side og valgte en aaben, kugleformet Stormhue med rød Fjerbusk. Den gled ned over hans tyndtklippede graa Haar og lagde en Slagskygge over hans stirrende, vandblaa Øjne.

Besværligt flyttede han sine podagristiske Ben i de høje, bløde Støvler, traadte ud af Teltet og lod sig hjælpe til Hest. Et Blik ud mod Slaglinien, Trompetfanfarernes øredøvende Skingren, Pavkernes dumpe Buldren, den mangeartede Vaabenlarm, den skarpe Morgenluft — alt forjog de værkende

Ledemods Tynge og fik ham til at rette sig i Sadlen. Øjnene stirrede sig et eget koldt Langsyn til. Blodet skød op og plettede den krumme, benede Næseryg med en egen kuldslaaet Rødme. Den andalusiske Hingsts spændstige Rygstyrke sendte et ansporende Stød gennem hans egen Rygmarv. Han rankede sig under Hærens Tusinder af Øjekast, greb Lansen med sikker Haand og red frem som den, han var: Guds sande Kirkes udvalgte Stridsmand.

I dette Nu følte han sig som ved en Turnering for selve Treenighedens Aasyn. Guds hellige Blodfarve bar han i Skærf og Hjelmbusk. Frelseren selv havde kaaret ham til Forkæmper. Den hellige Aands Naadegave var over ham. Hingsten dansede under ham i et sirligt, langstrakt Trav, da han red frem fra det halvgrønne Skovbryn. Han tænkte ikke paa, at nogen fulgte ham. Han følte kun, at han red frem til Enekamp mod den hellige Kirkes nedrige Fjende: Kætteriet.

Da han naaede frem i Slaglinien og skarpt kunde skelne alle Fjendens kampopstillede

Faner, hørte han Sang stige som en tun
Stemmebølge op under den graa Himme
Som en Mur rejste Sangen sig. Det va
ikke hans egne Tropper, der sang. Fı
Fjenden bruste i et vældigt Kor Kætte
sangen: Vor Gud han er saa fast en Borg

Vrede luede i Kejserens rødrandede Øjn
Han slog op med Haanden. Og paa dett
Vink spyede Kanonslangerne deres Blygi
mod denne Kætternes falske «Borg».

II

Slaget rasede den hele Dag.

Som Haglbyger slog Skyts og Kastevaaben frem og tilbage mellem de fjendtlige Linier. De strittende Karréer nærmede sig hinanden, sænkede Piggene vandret og borede sig ind i hinandens Sider. Alle Korsgeværer og Lanser, Leer og Plejle, Spær og Stænger fældede sig over Jorden som et uhyre Skrabnæsespil, der flænsedes op og ned i et endeløst jagende Virvar af Hug og Udfald, af Stød og Stik. Mand søgte Mand, Jærn søgte Jærn, og Jærn søgte Kød. Det eneste ledende Princip i denne Malstrøm af Vaaben og Eder og Brøl, af Trompetskrald og Pavkebulder, var de tvende Feltraab, der ustandseligt krydsedes. Det var to Løsener, der sloges, to Paroler, der vilde knække Halsen paa hinanden.

«Guds hellige Kirke» og «Guds rene Ord» tumlede om som to djævelske Slagsbrødre, der har faaet hinanden i Haarene og hvæsende rives om Skalpen. De kejserlige Knægte kunde ikke skelnes fra de kætterske uden ved at spytte hinanden Feltraabene i Ansigtet. «Guds hellige Kirke» vilde æde «Guds rene Ord». Ingen i den hele Hvirvel var sig Forskellen bevidst. Var Slaget med eet standset og Gud selv havde aabenbaret sig for at spørge om Meningen med denne Strid mellem «Kirke» og «Ord», vilde Knægtene alle være blevne Svaret skyldige. Men Rødt stod mod Blaat. Og Knægtene sloges, som var de betalte derfor. Og de var betalte, eller havde Solden til Gode.

Der var kun een stor Trosfanatiker i hele den kejserlige Hær, een, som ikke midt i Slagets røde Rus glemte Slagets Aarsag. Kejseren havde ikke fældet sin Lanse mod verdslige Fjender, men mod Guds Riges. Han var Rigets «Merer» og den hellige romerske Kirkes væbnede Arm. Hans Had til Kætterne var som et Flammesværd, hær-

det i den Gudsfornægter-Lue, han havde set lure i den oprørske Munks Øjne hin Dag i Worms, da han manede lige saa mange Djævle frem, som der var Tagsten paa Husene. Kejseren havde trot, at det var selve Antikrist, som vilde udruges af Kætteriets raadne Æg. Siden da havde han følt sig som den truede Kirkes kaldede Stridsmand. Mod Tyrker og Barbaresker, mod Kætteriets Øgleyngel, der skød op overalt i Rigets skumleste Kroge, havde han ført sine Vaaben — ak, ofte med vekslende Held, thi Djævelen og Antikrist er stærke. Og Antikrist paastaar med skinhellige Miner kun at tale Guds «rene» Ord.

I en Menneskealders Kampe havde Kejseren fortæret sit Legems Kraft, ofret sit Livs Glæde og Sundhed for at stride Guds hellige Kirkes tunge Strid. Endelig denne Dag syntes han at skulle sejre. Kætterne veg. De trængtes ned mod Flodsengen, de flygtede ud paa det Hængedynd, der var deres Vantros Grund. Med flyvende Faner og vilde Jubelraab forfulgte de kejserlige

Tropper. Kejseren selv reves med af Forfølgerlinien. Med eet fandt han sig overfløjet af fremstormende Rytterkæder, som han med blandet Glæde saa, bar de sachsiske Standartmærker. Overmodet blussede nok i disse Overløbersjæle, der lod til at have glemt, at kun for nogle faa Maaneder tilbage var de rykkede i Felten Side om Side med de Trosfæller, som de nu forfulgte.

Hertugen selv fôr ham raslende forbi paa en høj Skimmel, hvis lange Hale flød som et perlefarvet Silkeslæb bag ud under det grønne Tværbjælke-Skaberak. Kejseren fornam et Stik i Hjertet. Tilkom Triumfen da kun disse smudsige Forbundsfæller, der i Dag sloges mod Gaarsdagens Tro? Skulde den forræderske Hertug rive Sejrspalmen af Haanden paa Guds trofaste Stridsmand? Var det kun Løftebryderne, som kunde sejre . . .

. . . Der er en Vej, som kan synes en Mand ret, men til sidst bliver den Vej til Døden . . . Vogt dig, lille Moritz. Den

Vej, som syntes Judas ret, blev ham kun Vej til Døden.

Kejseren sporede sin Hest til Galop og red op i Række med de sachsiske Ryttere. Fjenden var tilsyneladende i vild Flugt. Men som en tirret Ulv pludselig kan vende sig mod sine Forfølgere og blotte sine aadselblaa Tænder, saaledes fandtes der med eet paa Kejserens Vej en kæmpestor Rytter, der gjorde Front og drev sin stejlende Hest imod ham.

Kejseren lagde Lansen an mod sin Fjendes Halslinie og sporede Hesten frem, saa alle Hjulets Spidser rispede hen under Bugen. Men idet Spydet skulde støde, skød Modstanderen pludselig et lille mørkeblaat Skjold op, og Spidsen brødes mod dets Vaabenmærke, som han tydelig saa var et Dødningehoved, mellem hvis Tandrader en Orm krympede sig frem. Skønt dette Stød ikke var haardt, fornam Kejseren det som en besynderlig Svien i alle Ledemod, som om Albuespidserne svirrede og Tandrødderne smertede i hans Kæber. Spydspidsen faldt

fra Stagen som et mejet Aks. I det samme bøjede Modstanderen sig frem og afhug med en underlig kort og krum Klinge den røde Top fra Pandepladen paa Kejserens Hest. Denne stod under Hugget plantet med Forbenene nedborede i den bløde Engjord og lagde gispende Hovedet mod Jorden i store Skumflager.

Idet Rytteren atter drejede sin Hest til Flugt, skød Visiret sig op et eneste Nu, og Kejseren troede at se et hulkindet Dødningehoved grine frem af Hjelmens sorte, dybe Kedel. Selv da Rytteren forsvandt, syntes han, at en Skelethaand hoverende strakte sig frem fra Hjelmtoppen i Stedet for Busk.

Kejseren forfulgte ikke. Thi Rytteren var straks af Sigte. Ingen af hans Følge havde set nogen Rytter med Dødningemaske. Hvem Kejseren spurgte derom, troede paa en hæslig Spøg fra en af de forbandede Kætteres Side. Men skønt Kejseren selv troede at kende det sære Skjoldmærke fra et eller andet Kobberstik, kunde han ikke

tro paa nogen Spøg. Han red ud af Slaget med en underlig sviende Smerte i alle Lemmer, tankefuld og aandsfraværende, mekanisk gentagende det Bibelord, som før var dukket op i hans Hjerne:

Der er en Vej, som kan synes en Mand ret, men tilsidst bliver den Vej til Døden.

III

Hen under Aften steg Kejseren af Hesten og satte sig paa Grønsværet for at læske sig ved en Kilde.

Solen var i Nedgang og fyldte hele Horisonten over Floddalen med et ildrødt, osende Brandskær, som stod fjerne Landsbyer i Lue.

Aftenrøden beseglede Kætternes Nederlag. Kejserens Øjne saa, slørede og rødsprængte, ud mod de usynlige Grænser for hans Rige, i hvilket Solen aldrig gik ned, men kun vandrede fra Provins til Provins — denne Gang for at melde om de kejserlige Vaabens Sejr for den ene rettroende Kirke.

Han havde spændt de blødtforede Staal-

handsker af sine senede, gigtknudrede Hænder og holdt aandsfraværende et Guldbæger frem under Kildens tynde Straale, der fyldte det og flød iskoldt ud over hans Fingre. Han tømte det i eet langt Drag — Vandet smagte som perlende Rhinskvin. Først da opdagede han sin Mundskænk, der laa bøjet frem over Kildeløbet med en Vindunk i Favnen.

Kejseren smilede: «Forvandler du Vand til Vin, lille Mathys, som ved Bryllupet i Kana?»

«Nej, Eders Majestæt, vredes ikke paa en ydmyg Tjener, som ikke fusker Menneskenes Frelser i Næringen. Men efter en Dræbning som i Dag flyder alle Kilder med Blod eller Vin. I har skænket Jorden Blod, og nu skænker Jorden Eder Vin, storkejserlige Herre.»

Kejseren smilede. Han styrkedes synligt og blev ved at fylde sit Bæger ved den ædle Kilde. Omkring dem flokkedes hurtigt en Mængde af den kejserlige Hærs Feltoberster og Høvidsmænd. Vinkilderne

sprang, og Luften klang af Sejrsraab og Hyldest.

Nogle store Hunde borede sig frem gennem den staaende Klynge og styrtede logrende og pibende hen til Kejseren. Bag dem red en Rytter, der vakte Latter og Moro. Paa Ryggen af en høj og kraftig Dogge tronede Kejserens guldskrammererede Dværg, med de stumpede Hjulben krummede sammen om Hundens Bug. Hans lange, stive Kappe, Vamsen, ja selv den spidse Baret var overstribet med brede Guldbaand, en vældig Rapier slæbte langt bag ud over Græsset. Han holdt sig fast alene med de krumme Ben og svingede begge Armene i Vejret. Venstre Haand svang en spraglet Fjerbuket, højre klippede i Luften med en Uldsaks. Hans lille knortede Bulbiderfjæs sang med pibende Falset:

Gurkemeje, ride Ranke
— ride ud og Blomster sanke!
Pluk dem af de blanke Hjelme,
laante Fjer af arge Skælme!

Skaller, haarde som en Planke,
skyder Blomster over Vang —
ferske Hjerner første Gang,
naar de raadner, faar en Tanke.

Dværgen sprang af og overrakte knælende Kejseren sine Fjer.

«Stormægtigste Herre! en lille udsøgt Urtekost fra den Ager, som I nyssens har gødet. Saa skønne Blomster gror kun i Felten. Hjerteskud og Hjertefarver fra skønne, hvide Kvindebarme! Prosit!»

Kejseren var bleven bleg og saa paa Dværgens svedige, rødblissede Fjæs med et stikkende Blik, der hurtigt fik ham til at dukke sig i Skjul af de høje Hunde. Kejseren saa nogle Øjeblikke paa den store Buket afklippede Hjelmbuske. Der var krusede og snirklede Fjer af alle Farver, nogle som stive, krøllede Hyacinter, andre som lette Fnugkroner. Midt i Mylderet skinnede en stor højrød Kvast af samme Farve som hans eget Skærf. Han troede et Nu at kende den Busk, som den uhyggelige Fjende havde hugget fra Panden paa hans egen

Hest, og i samme Øjeblik at se en Knokkelhaand strække sine Fingerribber op mellem alle de krusede Fjer. De lugtede som af Lig, og med en pludselig Følelse af Kvalme og Afsky kastede Kejseren Buketten fra sig.

Ikke, at han i nogen Maade fornam Skrupler ved Tanken om den ligbesaaede Valplads. Den var ham selv et gudvelbehageligt Syn som Vidnesbyrd om den Trosflamme, der havde hærget Kætternes Rækker med Ild og Sværd. Vantroens Hydra skød sine Gifthoveder op i alle lyssky Kroge. Han maatte bestandig være tilrede for at knuse dem og brænde Saarene efter. Blodet, der i denne Aften dampede fra disse Sletter, skulde stige som et Røgoffer til den høje Treenigheds Trone og vidne, at Guds ene saliggørende Kirke havde en Stridsmand som selve den hellige Jørg eller Erkeenglen Michael.

Men dybt i Kejserens Sind ulmede endnu en ætsende Smerte fra Sammenstødet med

den mystiske Rytter. Ved Guds hellige Blod — om det havde været Døden selv, Kejseren skulde ikke gyst tilbage for at angribe ham, naar han kæmpede i Antikristens Sold. Hvad der nagede Kejseren, var alene Usikkerheden og Tvivlen: om han havde set rigtigt, om han havde fældet sin Lanse mod noget virkeligt eller mod et Gøglebilled, skabt af hans egen opskræmmede Fantasi, et Varsel, et Vink fra Himlen.

Der er en Vej, som kan synes en Mand ret, men til sidst bliver den Vej til Døden.

— Tavs og forstemt rejste Kejseren sig endelig, da det allerede var halvmørkt. Ingen vovede at tiltale ham. Enhver kunde læse den sygelige Grublen paa hans skarpe Ansigt. Det var som islagt.

Kejseren sporede med eet den snigende Sult i sine Indvolde. Han bar paa en hel Dags glubende Appetit og vendte sig tungt og besværligt, vandrende til Fods, i Retning af Lejren, hvorfra han alt troede at spore Duften af hele Okser paa Spid.

Paa Vejen gav han Befaling til at stikke alle Egnens Landsbyer i Brand, at de Flygtende ikke skulde finde Tag over deres ugudelige Hoveder. Fra fjerne Kirker hidbølgede en svag Genklang af Klokkers Klemten *Te Deum laudamus*.

Før han traadte ind i Kejserteltet, kom Dværgen slæbende med et halvplyndret Lig ved Benene, fulgt af de store, snusende Hunde. Skamfuld over sit Uheld fra før knælede han for Kejseren og frempeb en ynkelig Bøn om, at hans stormægtige Majestæt vilde værdiges at kaste et Blik paa sin faldne Fjende, Ridderen med Dødsmasken.

Kejseren bøjede sig ned over Liget. Dværgen slog Visiret tilbage, og han saa i Skumringen noget, der lignede et hulkindet Dødningehoved med sorte Øjenhuler og uden Næse. Idet han bøjede sig dybere ned, lod han sin Haand stryge hen derover.

Saa vinkede han ad Dværgen, greb om hans lille Stumpnæse og ruskede den længe

eftertrykkeligt, idet han sagde med sin stammende og svagt snøvlende Røst: «Prøv aldrig oftere paa slige Kunster. Denne Gang tager jeg dig ved Næsen, lille Buf; næste Gang bliver det Hans Majestæt den sorte Død, fordi du har været saa fræk at kontrafeje ham.»

Dværgens Næse var sværtet helt sort, da Kejseren slap den.

Udenfor Kejserteltet ventede Hertugen af Sachsen, der først nu var vendt tilbage fra Forfølgelsen.

Han gik Kejseren sejrsstraalende i Møde med udbredte Arme og lykønskede ham med et Kys. Kejseren tog tavs imod det, men mindedes, idet han følte Hertugens hede, stubbede Mund mod sine egne kolde Læber, Optrinnet i Getsemane Have og sagde dybt i sit eget Hjerte: Judas, forraader du mig ved et Kys?

Ved et Kys havde Hertugen forraadt sine Trosfæller og givet dem i Kejserens Haand.

Og Kejseren mindedes dette Kys Aarin-

ger efter, da Hertugen forraadte ham selv og kom over ham som en Tyv om Natten. Syg paa Legem og Sjæl maatte han lade sig hejse ud af Borgen og ned over bratte Mure og frysende flygte i en Bærestol ind mellem skumle, øde Bjerge.

IV

Aar er gaaet.

Guds Stridsmand er bleven træt. Hans Haab til denne Verden er som indskrumpede Løg, der aldrig kan skyde mere. Skuffelserne har overgroet hans Hjerte. Menneskeforagten har nedtrampet hans Livsmod med Trin, hvor Græsset aldrig rejser sig igen.

Alt i denne Verden er Svig og Omskiftelse. Han har prøvet Fortunas rullende Hjul saa ofte, at han er sprunget af. Han leger ikke længer med paa Verdens store Tavlbræt, thi han har opdaget, at Tærningerne er falske. Intet er at lide paa, alt styrter sammen. Menneskene bruger kun deres Øjne til at lyve, deres Tunge til at forgifte. Djævelen har Magten i denne Verden. Den, som vil fly hans Herre-

dømme og alt her paa Jorden se et Glimt af den himmelske Salighed, maa ty til Klostret, der er som en Forgaard til de evige Boliger.

Kejseren har da lagt sit sønderbrudte Sværd paa Herrens Alter. Kejserkronen har han taget af sit frostbidte Hoved og knælende frembaaret for Treenighedens Trone. Purpuret er faldet af hans værkbrudne Skikkelse. Han skjuler sine Saar under Munkekuttens grove Stof og lader Rosenkransens Perler glide gennem sine gigtkrogede Fingre, der har sluppet det altfor tunge Hævnersværd.

Fra Klosterterrassens Højde kaster han Blikket over et stivnet Land, der ligger i de Bølger, Herren dannede paa Skabelsens Tider. Himlen hvælver sig over hans Celle som en Glasklokke, der kun dirrer af Bedeklokkens Slag. Fjernt borte larmer det urolige Verdenshav af Begær, af Magtbrynde, af Laster og Vantro. Næppe en Dønning derfra naar til Klostrets Sokkel. Kun Bud fra hans nære Slægt, i hvis uprø-

vede Hænder Ansvaret for Verdensstyret er lagt.

En egen sød Vellyst føler den kejserlige Munk ved at ydmyge sig fra Time til Time for den eneste Overmagt, han nu som før, da han var Jordens mægtigste Herre, skylder at bøje sig for. Han er for første Gang i sit Liv stillet overfor den Opgave kun at være Tjener, kun at bøje Knæ, at trykke sit Hoved i Støvet, at bede om Naade fra Solopgang til Solnedgang, ja selv i Nattens talte, bøninddelte Timer. Hvor dybt fornemmer han ikke Ydmygelsens vidunderlige Lykke, naar han før Daggry tvinger sit svage og rystende Legeme op fra Lejet, hen gennem klamme, nøgne Gange for kuldegysende at knæle paa Kirkens kolde Fliser i ensom Andagt overfor den Eneste, som er værd at tjene. Det volder ham en daglig Glæde at tvinge sig oprejst for at efterkomme alle Ritualets strenge Forskrifter med større Pligtopfyldelse mod Guds Lov, end noget Menneske har udvist overfor ham selv som det romerske Riges kronede Her-

sker. Han faster med Vellyst og paalægger sig selv Pønitense med en Henrykkelse, ingen jordisk Gerning kunde vække.

Han er ved at opdage Lovene i en Verden, hvor Regel og Lovmæssighed hersker i langt højere Grad end i de uberegnelige Menneskesamfund, hvor alt er Svig og Upaalidelighed. Naar han arbejder i Klosterhaven, følger han Planternes Vækst fra Tomme til Tomme, han befordrer deres glade Trivsel ved Vanding og Gødning og udrydder deres Fjender — tusind Orme og Bladlus med et Tryk af sin Finger. Han ser med sine aabne Øjne Solens undergørende Virkninger. Naar han træder i Buegangenes Fliser, hører han Lydbølgerne brydes mod Murene med forskellig Genklang eller samles i akustiske Knudepunkter, hvor selv den sagteste Hvisken høres. Med sin Ingeniør anlægger han mærkelige Vandkunster, faar Vandet til at stige og løbe i Løngange og sprudle frem i skønne symmetriske Buer som draabefunklende Altre eller Tempelkupler.

Men højest elsker han dog sit mekaniske Værksted, hvor alskens mærkelige Spilleværker sammensættes ved Drivkraft af Fjedre, han selv er Herre over at stramme og slappe. Derinde vandrer Planeterne ad faste, buede Messingbaner. Hver med sin Fart og i sin Retning. Solen glider over Dyrekresens billedrige Bælte. Maanen vokser og aftager i den rette Gænge, set fra Jorden. Derinde tilvirkes Orgelpiber og skæres Fløjter og Rør. Luftfyldte Fuglehamme svæver op ad Væggen, naar Døren gaar. Mekaniske Dyr fremvralter, viser Tænder og udspyr lugtende Vand. Mærkelige Ure fremstiller alle Passionshistoriens Optrin eller efterligner Skovfuglenes Røster.

Naar han træder derind, er han i en Verden af forskelligt arbejdende Urværker. Nogle hulker langsomt, andre hikker feberhastigt. Nogle haler ligesom Tiden op af en bundløs Brønd, andre klipper den itu som klirrende Guldtraad. Timeglas af alle Størrelser lader Sandet suse ned i kegle-

dannede Dynger som Tuer over begravede Minutter. Et Dødningehoved lader Perpendiklen hænge ud mellem Tænderne og vandre over et Spand af fire indslaaede Fortænder, medens Viserne gaar over Øjnenes hvide Skiver.

Midt i denne Verden af mekanisk vandrende Værker hører Kejseren sit eget Hjerte dikke som et Urværk i Skaberens Hænder.

Guds Finger kan bringe det til at standse, saaledes som han selv bringer Urene i Staa ved at berøre det spinkle Pendul, der kun stritter imod som et Flueben.

Daglig afdør han fra Verden og standser alle Drivfjedre i sin Livsvilje. Dødstanken spinder i hans Hjerte som en Edderkop, der trækker sit Væv over forstummede Strenge. Støvet samler sig i Spindet. Han synes, han hører Tandhjul holde op at gaa i sit Indre og føler Varmen flygte af sit Blod.

Daglig sidder han fordybet i Andagt

for den italienske Mesters store Billed af Dommedagen. I Glansen af det evige Lys fra Aandens hellige Due troner Gud Fader og Gud Søn mellem gyldne Skyer paa Troner af rosenblussende Englehoveder. De holder tunge Guldspir og bobleskinnende Glaskloder i deres Hænder. Og op imod dem stiger Menneskeslægterne i tilbedende Higen som baarne af Dampskyer. For Almagtens Fødder har Kejseren ladet sig selv male. Han knæler med fremstrakte sammenlagte Hænder, svøbt i et Liglagen, nøgen og gysende, men med Retfærdiggørelsens Haab i sit ydmyge Hjerte, med Kejserkronen lagt ved sin Side og sin længst afdøde, skønne Gemalinde bag sin Ryg.

Svøbt i et Liglagen. Saa fattig sidder han selv og ser paa sit eget Billed. Han venter kun paa det sidste Skibbrud. Og han har afført sig alt, som tynger og trækker til Bunds. Uden Purpur og Krone, kun svøbt i sit Liglagen vil han nærme sig Almagtens Trone.

Han har kun dette sit udslidte, gigtkrogede Hylster at stede til Hvile og Gravens trygge Slummer at sove, indtil Himmelkuglen spaltes og Domsklokkerne kimer.

V

Hvorledes vil Dommedagsklokkerne klemte? Vil Planeterne blive som Knebler, der slynges mod Himmelklokkens Sider? Og vil Jorden selv udspy sine Døde som Korn, der rasler fra en klingende Kasteskovl?

Klostrets Mure ryster, som var der en Malmtunge i hver Celle. Fra Klokketaarnet hvirvles Lydbølgerne ud og slaar saa stærkt mod Ruder og hule Rum, som var det Kæmpeknoer, der bankede. Monstransen klirrer i sit Lukke. Blyet synger i alle Ruder. Glasset toner. Og den dybe Ligkælder under Gulvet brummer som en Sangbund. Marmorpladerne for Priorernes Gravrum i Væggene dirrer med forskellig Klangfarve, som var de Taster i et langt Klaviatur. Og Lydpustet hviner gennem Orglets

Hær af Rør og Piber og fløjter i de Tusinder af smulrende Knogler, som Kirken rummer.

Dog, det er ikke Dommedag. De Døde skubber ikke Lemme og Plader til Side. Klokkeklangen faar kun Støvet til at falde i de hule Brystkurve og Tænderne til at rasle af de skørnede Kæber.

Men idet Solen løfter sit brændende Øje over det stille Land og ligesom svider det fnuggede Olivenløv bort i en hvid Lue over Højderne, bæres den kejserlige Munk til Graven.

Bønderne lader Høstseglen synke og Plovhesten staa for at skynde sig efter Klokkernes Raab, der snart mangedobles fra alle Kanter. Saaledes ringes der kun, naar en Kejser er død. Klokkeklangen gaar saa hastig som Solen alle hans Lande rundt.

I Klostret bekræftes det: Den kejserlige Munk er død. Han jordfæstes denne Morgen. Alle de Kerter, som Forraadskamrene ejer, tændes til en osende Lysmesse, der puster tung Hede og Lugten af Voks og brændte Grene gennem alle Gange

som en Ildebrandsrøg. Alle Gulve er strøt med Palmer, der ligger forvirret, som var det Rester efter en Kamp mellem Paafugle og Lyrehaler, og det grønne Planteblod flyder under Trinnene af det langsomme Tog, der bærer den Afdødes Regalier ind i Kirken. Paa sorte Puder bæres hans Sværd og Scepter, Rigsæblet, der skinner anløbent som et brustent Øje, Kejserkronen, der er takket som en Sav, derefter alle de andre Kroner i Rangfølge fra Konge til Markgreve, af en samlet Vægt til at slaa den stærkeste Mand i Jorden, Bannere og Vaaben og Insignier. Den gyldne Vlies ringler sig paa Puden som en afkrympet Snogeham. Derpaa den Dødes Testamenter i segltunge Ruller, hans rige Gaver til Klostret, deriblandt det rubinbesatte Guldbæger, hvori hans Hjerte skal forenes med hans Gemalindes.

Det er som Stykke for Stykke af Kejserpragten bæres frem og lægges paa Højaltret som Gaver fra en ringe Vassal til en almægtig Lensherre.

Allersidst kommer Kisten selv. Et langt, smalt Skrin betrukket med sort Klæde uden Pynt, kun med et Dødningehoved med rød Hjelmbusk for Hovedenden, et stort Kors og Indskriften: *Miles ecclesiae militantis* — den stridende Kirkes Ridder.

Kisten bæres op i Koret, men sættes ikke paa nogen Katafalk under gylden Baldakin. Den skydes halvvejs ind under Højaltret i en Fordybning, saaledes at kun Hovedenden ligger foran Altret, og saaledes at Præsten, hver Gang han griber efter de hellige Kar, maa træde paa den døde Kejsers Hoved og Bryst.

Alle i Kirken knæler, da Kisten sættes paa sin Plads. Palmerne knitrer, idet de synker over Graven, og Orgel og Basuner overskyller Rummet med et Drøn som af Kerubers Dommedagsrøster.

Og hele Dagen messes og tales, synges og bedes der over den fromme Kejsermunk, som i Livet var Tyrkers og Kætteres Skræk, men i Døden kun vil være en Skammel for den, der vier Guds hellige Kød og Blod.

Munkene knæler over Graven, stive som skaarne i Træ. Kutter rejser sig og gaar bort. Andre kommer i Stedet.

Kerterne kæmper Dagen igennem mod det stærke Høstlys. Tilsidst vinder de Sejr og omspinder Kisten med en Ring af flakkende Flammer, der faar Altrets Kar og Stager til at gnistre, medens Mørket staar bag alle Piller som skælvende Skygger.

Længst af alle bliver en Munk liggende foran Kistens Ende. Hætten hænger dybt over hans Ansigt, der ikke bliver synligt, selv om hans Blik dvæler ved det over Altret ophængte Dommedagsbilled, hvor Kejseren knæler i sit Liglagen og anraaber Treenigheden om Naade.

Derfra sænker han sine Øjne til Dødningehovedet paa Kistens Laag.

Det er fuldbragt, hvisker hans Sjæl. Hans Øjne stirrer sig gennem Kistens sorte Klæde. Alt er prøvet, alt er givet tilbage, alt er opgivet, alt er forbi. Der er nu kun Dommedagsstunden tilbage, den, som ses deroppe paa Billedet.

Og den høje magre Munk kaster sig forover paa sit Ansigt, saa hans Pande rører ved Kisten, og han hulker af en dyb og sugende Tomhed.

Der er tomt i hans Hjerte som i Kisten.

Den Døde er jo ikke derinde.

Han ligger her foran sin egen Grav.

Han har set sin egen Ligbegængelse.

Han beder for sin egen hensovede Sjæl.

Da farer Dødsangsten isnende gennem hans Lemmer. Han er en Afmagt nær og maa feberklaprende lade sig bære op i sin Celle, til sin Seng, hvor Døden venter ham.

Døden, som han har villet narre, men som er den sidste Fordringshaver, der banker paa.

KONGEN

I

Han var Konge over Stad og Land.

Men udenfor Staden var han utryg. At være i Landet var at være i Felten. Ud af Portene red han kun fuldt væbnet og med Guds Moders hvide Kindtand paa sit Bryst, en Relikvie, der for Aarhundreder siden havde frelst en af hans Aner hjem fra det hellige Land, medens hans Fæller faldt for Pest og Fjendehaand.

Thi Landet strakte sig som et aabent Vildnis med svigefulde Krumveje, med Moradser, hvor Hestene hang fast, med Skove, der truede som skumle Faldgruber, og hvor selv Borgene laa i Baghold.

For hver Vassal han kunde stole paa, pønsede ti paa Frafald. Ingen Mand i Vaaben, han mødte udenfor sine egne Mure,

blottede sit Hoved for ham som Overmand. De vekslede kun pansrede Haandslag og Blik gennem Jærngitre.

Derfor drog han kun til Hærbud eller Ting, naar han sad sikker i sin Sadel med en stærk Vagt omkring sig. Derfor vovede han sig kun ud blandt sine Vassaller som Løvetæmmeren blandt sine Dyr — han taber intet Øjeblik noget af dem af Sigte.

Men naar han vendte hjem til sine egne Bygrænser og allerede i det fjerne saa de tunge, tykbugede Taarne dukke frem som vældige Stenvogtere om en fredet Arne, blev hans Hjerte roligt, og Øjnene smilte under de trygt slappede Bryn, naar han fjernt over Tage og Tinder sporede den festlige Duft af sin Have og sit Køkken.

Signalerne svarede hinanden fra Taarn til Taarn. De spændte en Ring af Messingklang over den hele By. Over Murene kom Damer til Syne som blussende Tulipaner af nøgen Stengrund. Bannere fløj i Luften. Og Udkigsmændene gjorde Gny med Hellebarder og Skjolde.

Over den dobbelte Voldgrav krummede Vindebroerne sig som lydige Rygge. Høvidsmanden traadte frem foran den sidste Port med det store klingrende Nøgleknippe, og ved Siden stod hans Dronning og løftede det mangemundede Guldbæger højt i Solen.

Men idet Kongen satte Velkomstbægret til sin Mund og drak til Bunden, hævede hans Øjne sig højt over Portens Karnapper til den gamle Kejserlind fjernt bag Murens sidste Sadeltaarn, og hans Blik blev blankt som et Lyn ved Synet af et Purpurslør, der vajede højt fra Toppen, som havde Vinden pustet det derop og var det bleven hængende i Lindens Grene.

Indenfor sine Mure pustede Kongen af Tryghed og løsnede Spænderne paa sit Harnisk.

Nordligst og højest i Byen, paa selve Grundens blottede Klippe, stod Kongeborgen selv, befæstet som en Hjelm over Jærnskuldre, med Øjne i Nakken, med Øjne til alle Sider i Form af smaa kantede Skaar, der kunde udspy en Hagl af Jærn uden

selv at rammes af nogen Byge. Yderst paa Kanten af Mur og Klippe rejste sig en Jærngalge som Retfærdighedens Næverets-Trusel ud over Landet. Naar de Henrettedes Knogler styrtede ned herfra, var de vanhellige Rester udenfor Borg og By med det samme.

Kongen elskede sin By og dens Borgere. Han gik iblandt dem som en af deres egne, gæstede deres Haver, der som en Blomsterkrans laa tæt indenfor Murringen, og besaa fra Muren deres Kornmarkers brede, gule Bælter udenfor. Imod Syd var alle de gamle Huse beklædte med Vin, der bar de tunge Drueklaser som fyldige, gyldne Ornamenter opover Gavle og Karnapper. I de gamle store Gaarde lugtede der af Malt og Mælk, hver Aften naar Køerne dreves ind gennem Portene fra de store Fælleder udenfor.

Naar da Solen sank over Byen, glimtede dens Hundreder af Taarne, Spir og Fløje. Korsblomsterne mylrede og kravlede paa alle Kirketinder, som var det gule, levende Rakler. Klokkerne klemtede i Kor med

mangfoldige dybe, bløde Sølvtoner. Springbrøndene plaskede paa alle Torve. Kvæget drak. Børnene fangede de tynde Straaler i deres Hænder. Og rundt paa Brøndkanterne sad Mænd med de senede, haarrige Arme over Kors og fjasede med de højtpludrende Kvinder.

Og Kongen gik som en husvant, kær Gæst imellem dem alle.

Han kneb Mødrene i de mælkestruttende Bryster, mens han løftede Barnet paa sin ene Arm; de smaa Fingre slap et Øjeblik Dievorten og legede med hans tykke, brune Skæg.

Han stak Hovedet ind ad mangen en Smaaluge for at indsuge Lugten af nybagt Brød eller ristet Brad eller varmt Humleøl, og for at nikke til den travle Husmoder. Han kyssede Pigens røde Kind endnu rødere, trak Svenden i Øreflippen og talte straks efter studs til Mesteren, der ikke havde arbejdet til Behag. Hvor han gik og stod, havde han et Lejde af Haandværkere at kævles med, at skænde paa eller give Raad.

Det var, som han saaledes bød den hele By Godnat, inden han steg op ad den stensatte Zigzagvej, der førte til Borgen. Truende rejste den sig udadtil med strittende Kamme og Taarnenes Knytnæver mod den urolige, rødplettede Aftenhimmel. Men indad mod den kære Stad var alle Porte og Vinduer aabne paa venskabelig Vis, og først naar Kongen var indendørs, bragede de tunge Slaaer og Bomme for.

— Naar Kongen gik fra sit Brevkammer, hvor Skriveren vaagede med ham og halvt i Søvne trykkede Majestætssignetet ned i Elfenbenskaplernes Vox, efter at Kongen havde sat sit store, stive Navn paa Pergamentet, kunde han gaa ud paa Højenloftssvalen og stirre over en slumrende By, hvor ikke et Lys brændte og ikke et Ord taltes uden i Søvne. Skriveren, der tillige maatte tjene som Kammersvend, bar Faklen gennem de lange Korridorer og sparkede de indslumrede Pager op. De trak Vams og Broge af Kongen, bestænkede hans Hals og

Bryst med Rosenvand og holdt under dybe Buk den tunge Dør til Sengekamret.

Kongen laa paa sit Leje. Dybblaa stod Natten som Fylding i Vinduets Kløverblads-Ramme. I det inderste Mørke ved hans Side lød et fast Aandedrag som Nattens eneste Lyd. Han behøvede blot at strække Haanden ud for at føle sin Dronnings varme, glatte Hud.

Den Lykke, som er Haanden nærmest, er ofte forsmaaet. Naar Kongen rejste sig halvt over Ende og hørte sit eget Hjerte banke, da var det ikke af Elskov til sit eget nære Klenodie, der var hans kongelige Lejes Ret. Han lyttede som efter fjerne Nattergaletriller, han stirrede efter den dybblaa Nat i Vinduesbuen, og en Stjerne, der med Mellemrum blinkede frem som bag svajende Løv, holdt som et vinkende Øje hans eget vaagent.

Ind gennem lukte Ruder trængte en Duft af Linde, af Kejserlinden dernede mod Syd. Dens Vellugt blev om Natten saa stærk, at den oversvømmede Borgen.

Og Kongen tøvede, indtil hans Hjerte hamrede saa stærkt, at han maatte staa op, og straks, han stod paa Gulvet, var det, som Lindelugten blev noget levende, der drog alle hans Sanser ud. Han klædte sig da og gik ad en lille Paneldør efter først at have lyttet til Dronningens sunde Aande. To Fluer hvæsede op i Mørket, og han drog Døren til.

Naar Døren havde lukket sig, standsede det rolige Aandedrag. Et Hoved rejste sig fra Puden med blinkende Øjne.

Men Kongen gik ad Bymuren. Den var bred som til flere Rader Vogne. Han gik støt og stærkt uden at standses af Vagten, der raabte ham an. Thi før han fik givet Feltraab, kendte Vægteren hans røde Fløjlskappe, og alle Laase drejede sig for ham.

Han gik mod Syd efter den gamle Kejserlinds Duft. Den voksede paa selve Muren, og bag dens tætte Løvmørke luede et vaagent Lys. En Hund sprang ham i Møde med undertrykt, gurglende Glæde og slikkede hans Hænder. Med eet slog Lyset ud

i bredt Gab. Han saa i et Nu de gule Roser ranke sig op om Dørkarmen. Saa traadte han ind til den Lindeduftens Fe, den Nattergalelængsel, det Stjerneblink, der ikke lod ham have Nattero ved en Dronnings Side.

Kongen var hos sin Slegfred.

II

Alle Kongens Undersaatter kendte denne Slegfred, der boede mod Syd, gemt mellem Linde, mellem Mure, dækkede af Roser. De dadlede ikke hans Valg, men de forstod det ikke. Thi Dronningen holdtes for Landets skønneste Kvinde. Hun var blond og sød som Honning, stolt som Leoparden i hendes Vaabenskjold, klogere end Rigens hele Raad. Men Slegfredkvinden var lille og veg og næppe til at skelne fra de mange uanselige Lindeblomster, hun boede iblandt. Ingen kendte hendes Fortrin. Netop derfor elskede Kongen hende.

Hun var hans Nætters Længsel. At gaa til hende fra sin Dronnings Leje var som at skyde den hede Malvasier fra sin Mund for at aande Pustet af en kølig Kildes

Vand. Den lokker, fordi den er fjern, den risler højere, jo længere den er borte, den lille nattegemte, uvidende Kilde, der springer af Jorden og bliver borte igen uden at røbe sit Løb.

— En Nat gik Kongen hjem over Murene: Himmelkuplen skælvede af det første Lys, der fra Østen steg i grøngyldne Striber for langsomt at rosenfarves. Voldgravenes Vand laa som stive, staalblaa Spejle, der intet har at gengive. Svalerne svippede fra Murtinderne ned over Kornmarkernes stille, bølgefri Hav.

Da han gennem den sidste Port vilde træde ind i den inderste Slotsgaard, smuttede en Skikkelse ind foran ham, idet Portvagten drejede den tunge Fløj. «Staa!» raabte Kongen. Skikkelsen stod. Det var Skriveren, hvis forvaagede Ansigt skræmt og blegt gemte sine Øjne for Kongens ransagende Blik.

«Hvad gør du her, Perfen?»

«Intet, Eders Naade!»

«Ikke stod du paa Kig?»

«Saa var det efter Vind og Stjerner, Eders Naade.»

«Eller Nattesolen histoppe!» Kongen saa op mod Højenloftssvalen, bag hvilken to Buevinduer lyste ud i den kuldeblaa Morgendæmring som et Par stille, gule Flammer. «Hvad i alle Djævle brænder dèr?»

Skriveren fulgte hastigt hans Bliks Retning og brast i et Slags hæst skingrende Anskrig, der var altfor stærkt til at udtrykke Forundring alene.

Kongen slog ham for Munden: «Hvem har gjort dig til Vægter, lille Perfen!» Hans Haand kneb ham i Struben som en Klo: «Dit Halsben er forbrudt, om ikke du nu springer ad Trappen dèr og hindrer nogen i at slippe dig levende forbi.»

Kongen stødte ham mod Hovedtrappen og sprang selv ad den snævre, skumle Løntrappe. Trinnene knagede under hans stavrende Løb og vakte Ekko, som løb der mange flere Fødder over knirkende Træ.

Hans Øjne fôr som Sporhunde rundt i

alle Kammerets Kroge. De mange Kandelaberkerter sydede i Trækken fra den aabne Paneldør, Tanderne osede, og Flammerne syntes at henvejres til alle Sider, mens Skyggerne smuttede langs Gulvet og opslugtes af det sorte Dørgab. Henne foran Hoveddøren — han havde ikke hørt den røre sig — stod Skriveren som en bleg og gispende Skygge og drejede mekanisk Hovedet fra Side til Side til et eneste stumt og stadigt Svar: Ingen — ingen —

Ingen!

Uden Dronningen henne paa Sengen. Hun sad paaklædt med sit hvide Slæb ud paa Gulvet, men med Hovedet skjult bag Hovedgærdets grønne Silkeforhæng. Tæppet paa den flade Sengebund havde sin Purpurdug isprængt med lyse Roser. Ved Fodenden stod det mangemundede Guldbæger ved Siden af en henslængt Luth med citronstribet Ibenholtskasse.

Med en Armstage i Haanden bøjede Kongen sig ned over hende. Hun sad med begge Hænder bag sin Nakke og de nøgne

Albuer frem af Ærmernes lange, nedhængende Svøb. Det løste Haar flød tykt og tungt ned over det bølgende Bryst. Men Øjnene var lukte, og han kunde ikke se, om hun sov eller var vaagen.

Som vilde han ransage hver Aares grenede Fibre under den glatte Ansigtshud, lod han Lyset næsten svide hen derover. Kinderne blussede, som slog Rødmen ud og ind. Men Øjenlaagene laa som runde, silkefrynsede, levende Segl over Sjælens Løndom.

Da han aabnede Munden og lod sin hede Rovdyraande puste over hendes Ansigt, som vilde han sluge det og Visheden med det samme, gled Laagene pludselig op, og det var, som han stirrede sin egen Mistanke ind i Øjnene — Natskygge-Øjne med Galnebærrets giftige Glans — han havde aldrig vidst, hun havde saa sorte Øjne.

«Innocentia!» hviskede han uden at skille Tænderne. «Innocentia, var du alene?

Var du alene, Innocentia? Hører du, alene?»

«Alene!» det kom som et halvhøjt Suk. Hun rettede sig i Vejret, som vaagnede hun først nu. Armene gled ned. Hun strøg Haaret bort fra sine Kinder.

«Alene — ja, I siger det. Alene – ja, *I* har ladet mig alene. Ingen er ene som den, der ligger paa en Konges Leje, uden at Kongen er der. Mange, mange Nætter — altid i Mørke, altid ene. Aldrig Livet ved min Side — altid at gribe ud i den tomme Luft. I blev længe borte, Herre. Jeg havde ingen Trøst uden Lys og Spil og Vin. Hvorfor tog I mig ikke med Jer fremfor at lade mig ligge ene og pines med Mørket?»

Kongen gled ned foran hende med Armene i hendes Skød. Han saa paa hende med store, hede Øjne.

«Innocentia, du véd, hvor jeg var?»

«Ja, jeg véd det. Jeg véd, hvor de Roser gror, som er Eder kærest. Se, jeg bærer min Herres Roser — de er fra hans kæreste Have. I kan tro, I er dèr endnu.

Drik! Jeg vil drikke Jer til, jeg vil drikke Jer ind i Eders Have».

Hun greb det mangemundede Bæger og drak, medens hendes sorte Øjne hvilede i hans. Saa bøjede hun sig langsomt imod ham.

Som i en Rus greb han efter Bægret, idet han stammede: «Innocentia, Innocentia, du — du har mig kær».

«Nej vent!» hendes Øjne slap ikke hans. «Jeg vil krydre Jer Vinen med Roser. Ja, jeg har dig kærere end min Nats Lykke. Se, jeg krydrer Eder Vinen med min egen Lykkes Gift. Disse Roser lugter for mig med Liglugt. Men for Eder er de sødere end mit eget Bryst. Se, hvor de svømmer i den gyldne Vin — som Læber, I har kærere end mine. Drik!»

Vinen i Bægeret var skjult af Roser, hun tog fra sit Haar og kastede deri. Han skelnede ikke, hvad hun sagde, saa ikke paa de lyse Roser. Han aandede kun Duften af hendes tykke, tunge Haar og saa kun

hendes Øjne, idet hans Læbe nærmede sig Bægerranden.

«Nej, vent!» hun trak smilende Haanden til sig. «Vogt Jer, Herre Konge — drikker I saaledes alt, hvad jeg kredenser Eder?»

«Ja, om det saa var Døden!»

«Saa drik!»

Men som hans Mund skulde røre Vinen, der skyllede frem under Roserne, rejste hun sig og skød hans Hoved bort.

«Nej, kom, Perfen Skriver. Du staar derhenne og gisper af Tørst og kan ikke tale. Drik, før du faar Munden paa Gled.»

Hun gik over Gulvet til den blege Skriver, der gjorde underlige manende Tegn til hende med Øjnene og de tæt sammenknebne Læber. Men uden et Ord drak han af Bægeret, Dronningen førte til hans Mund.

Et Øjeblik efter sank han uden en Lyd til Jorden, gustenblaa i Ansigtet, med rullende Øjne, gispende efter Vejret. Han krummede Ryggen med Nakken i Gulvet.

Dronningen satte nogle Sekunder Foden paa hans Hjerte, saaledes som man træder

paa en slagtet Hane, at den ikke skal springe op.

Saa vendte hun sig smilende til Kongen, slængte Bægeret hen ad Gulvet, saa de forgiftede Roser flød ud paa Vinens Strøm, og sagde:

«Ser I, min Herre og Konge, at jeg har Eder kær. Døden var for Eders Læber, men jeg bøjede den bort.»

Og Kongen stod bleg og stum og skælvede næsten lige saa stærkt som den Døende paa Gulvet.

III

I Søvne følte Kongen, at hans Ryg hvilede paa noget haardt, der smertede. Uden at være helvaagen famlede han under sig og fik fat paa en Ring, der maatte være gleden af hans Haand. Han stak den paa sin Lillefinger og sov videre.

Da han toede sine Hænder, faldt hans Blik paa Ringen. Den havde en Plade af Karneol med et Medusahoved.

Han mindedes da, at han for Aar og Dag siden havde givet denne Ring til Slotshøvidsmanden, der spøgende havde sagt, at hans Fingre egenlig var for magre til at bære en Kongering.

Kongen lod Ringen sidde, hvor den sad. Han lod Høvidsmanden gaa, hvor han plejede at gaa. Han lod sin Dronning ligge ved

sin Side. Men Skriverens Lig lod han ophænge i Jærngalgen som en Misdæder, der var truffen i Dronningens Sovekammer.

Med Ringen bar han jo altid Høvidsmandens Skæbne lænket til sin Lillefinger. Og hver Morgen og Aften mindedes han sin Hævn. Men sin Dronning elskede han med en aldrig anet Heftighed, blandet med Beundring. Hvert Regnskabskrav maatte tie overfor den Handlekraft, hun havde udvist. Og Skinsygen druknede i den vise Selverkendelse, at hendes Utroskab havde været Nødværge, forskyldt af ham selv. Den havde lært ham at skatte, hvilket Klenodie han hidtil ligegyldig havde ladet ligge. Nu berusede han sig i hendes Kærlighed som i den hedeste Vin, medens den lille nattegemte Kilde fik Lov at risle i Fred langt borte i Læ af den gamle Kejserlind.

Høvidsmanden gik kry omkring, tryg, fordi Skriveren dinglede i Galgen. Hans kreppede Haar stod som en strid Manke til begge Sider af hans brede Hals, de smaa brune Øjne lo over de blaasorte, glatte

Kinder. Kongen nød den stille Bevidsthed om sin Hævnmagt. Spiste Høvidsmanden ved hans Taffel, viste han ham stor Huldsalighed og klappede hans Haand, mens Medusahovedet vendte indad. Det var som at sætte sin Hævn paa Renter.

Innocentia forlod han ikke mere. Hun sov, mæt af Lykke, i hans Arm. Aldrig mere skulde hun strække Haanden ud og finde Pladsen ved sin Side tom.

Kun en Nat rejste Kongen sig af hendes Favntag, kyssede hende smilende og sagde, at hans stærke Hovedsmerter tvang ham ud i Luften. «Er du bange, Innocentia,» hviskede han — «er du bange, at jeg skal gaa den gamle, tilgroede Vej?» Hun lukkede hans Mund med et altsigende Kys.

Kongen gik langs Bymuren og saa paa Høstens stærkt skinnende Stjernebilleder. Nattevinden kølede hans hamrende Tindinger. Vagten raabte ham an, og da han efter sin Sædvane ikke svarede, greb den ham og løftede Lygten til hans Ansigt. «Dosmer!» sagde Kongen uden at ænse den

Bestyrtelse, hvormed Vægteren saa efter ham.

Lidt efter saa han foran sig en Skikkelse, der lignede en Genganger af ham selv. Den gik foran ham paa Muren i samme mørkerøde Fløjlskappe og med samme tunge, sorte Baret paa Hovedet.

Kongen fulgte den i Hælene og saa den forsvinde bag Kejserlinden, hvor den lille nattegemte Kilde dukker sit Løb under Jorden. Han saa Lyset aabne sit gule Gab og sluge Skikkelsen, mens Vinden raslede i alle de visne Rosenranker omkring Dørkarmen. Men Lindeduften var der ikke længer, og Kongen lod Kilden risle i uforstyrret Fred.

Da han gik tilbage, sagde han blot til Vagten, at den Mand i mørkerød Fløjlskappe, der maatte komme tilbage i Nattens Løb, ufortøvet skulde sættes i Halsjærnet i Slotsgaarden.

Næste Morgen saa han Høvidsmanden staa i Jærnet. Den kreppede Haarmanke hang slunken ind om de blaasorte, stubbede

Kinder. Men de smaa brune Øjne saa Kongen uforfærdet i Møde, mens han sagde:

«Der er ingen Straf for at tage en Slegfred, Eders Naade selv har forladt.»

«Nej, min Ven», svarede Kongen og rakte sin Lillefinger op for hans Ansigt — «men for at give mig min Ring tilbage i min egen Seng.»

Medusahovedet vendte udad.

Et Par Dage efter hang Høvidsmanden ved Siden af Skriveren, dømt for Krænkelse af den kongelige Ægteseng.

Rygterne havde travlt i By og Borg. En Aften stod Kongen selv ved det store Gavlvindue i Riddersalen og saa tre-fire smaa Fosforblus kravle som Lysorme over den hængte Høvidsmand. Dronningen havde røde Øjne og bad om Naade for den Henrettedes Lig, at det maatte tages ned.

Ja, lovede Kongen.

Næste Dag blev det taget ned. Mestermanden havde Befaling til at brænde det paa Baal. Det voldte Dronningens Bøn og røde Øjne.

Om Aftenen stod Kongen paa Galgeterrassen. Mestermanden holdt et Trug for ham. Hans Hænder borede sig ned i den halvvarme Aske, og med Hævnens Vellyst strøede han den for Vinden.

Blæsten hvinede om Jærngalgen. Og idet Asken fløj i Luften, mødtes Vindstød fra alle Himmelhjørner og hvirvlede den sammen. Og idet Kongen strøede den sidste Haandfuld, syntes han i et frygteligt Nu, at Støvet fløj sammen til en Skikkelse, der mærkede hans Pande som med Hugget af en Le.

RIDDEREN

I

Det var en tidlig Foraarsdag paa Volden.

Porten stod aaben, og Skrænterne mod Syd skinnede af Linned paa Bleg. Sølvskyer gled over Himlen og vekslede Lys med Jorden. Solen var som et glippende Øje. Dens Blik var at se i mange flygtige og lunefulde Kast gennem Skyerne og i fjerne gyldne Pletter, der gled over Højene som i Straaler fra et kæmpemæssigt Dagfyr. Og under Lysets Ilinger blev Græsset irgrønt, og Floden og Bækkene lynede som Glas.

Luften stod og dirrede over Voldskrænten, mættedes med den søde Lugt fra de smaa vilde Gyldenlakker og strøg op langs de gamle regnglattede Kalkstensmure, hvor Firbenene sad halvt krøbne frem af Spræk-

kerne, stive som Bronzeornamenter men med bankende Lunger.

Græsset duftede saa stærkt, at det kunde fornemmes langt ind bag Mure og Vægge. Hingste og Hopper vrinskede derefter, og Menneskene længtes ganske som de efter at sole sig i lune Enge.

Ridderen selv med sin Husfrue og sin lille Søn fulgte Foraarets og Blodets forenede Kald. Under de tunge Hyldebuske, der fra Muren groede vildt ned over Volden, strakte de sig i de stive svære Dragter, som de plejede at bære lige til Midsommertide, med Pelsværk og Puffer og utallige strøgne Læg og tunge Guldkæder, som Anstanden fordrede, om de udendørs vilde bevare den adelige Værdighed.

Men herude, i Læ og Fred, hvor ingen saa dem uden den lille Dreng, som løb om og legede i Græsset, var det, som den ægteskabelige Himmelseng luftedes og laa paa Bleg. Ridderen krængede sin tunge, pelsbræmmede Overvams til Side over Skuldrene, saa Undervamsens lyseblaa Damask

kom til Syne og Skjortens fintkrusede Halslinning. Den svære højrøde Fløjlsbarét laa slængt hen i Græsset, medens den krusede Haarfylde bugnede i utæmmet Frihed.

Ogsaa Ridderfruen havde løsnet lidt af sit stive Klædehylster. Hun havde smøget den svære Overkjole op over sit Sølvbrokades Skørt og løsnet Snoren i sit Snørliv, saa Brystets Knopper frit kunde spire. Den perlestukne Hue var gledet ned fra det kransformigt opsatte Haar.

Begge laa de med halvlukte Øjne og aaben Mund, indaandede Soldisen og hørte de underlige stødvise Vindsus i Græsset om deres Øren og Drengens urolige Traven op og ned ad Skrænten.

Ridderen laa og halvdrømte om sit Ungkarleliv ved den gamle Markgreves Hof. Om al den lønlige søde Elskov, han havde nydt. Om Vennernes forelskede Pral. Om Nætternes hidsige Stævnemøde-Forventning. Og om Dagenes fine Kurtoisi til de skønne dydsirede Damer, hvis Hænder Junkerne var lykkelige ved at kysse, og som de

bad gaa deres nye Silkehoser til for derefter selv at bære dem med Ærefrygt og Velbehag.

Ridderfruen havde tykkere Blod og mindre sværmeriske Minder. Thi hun havde ikke levet ved Hove, men paa sin stille Fædrenegaard, optaget af Væv og Linnedskab. Hun kendte kun een Mand og hans støtte sunde Elskov. Og hun aandede trygt i Nuet ved hans Side.

Foraaret om dem var saa knitrende fyldt af Elskov og Drift. Over deres Hoveder vippede Fuglene i forelsket Ynde. De mødtes og skiltes og elskede igen som i snare Kys. Men nede i Flodsengen gungrede den bløde Bund af Hingstes og Hoppers vrinskende Kærlighedsgalop.

Ridderens Halvslummer var snart til Ende. Han rejste sig paa Albuen og saa Gløden paa Fru Veronikas Kinder, han rørte ved hendes trinde hvide Arm, der var halvt begravet i de silkeudsyede Fløjelspuffer, og han følte hendes Bryst spire under sin Haand. Hun laa som en hed og blussende

Gyldenlak blandt Jordens smaa vilde Søsterblomster. Og Ridderen følte et Væld af en egen Jordfryd ved at tage hende i Favn her paa den støtte Græsbund ved højlyse Dag under Himlens Sølvskyer, medens Svalerne smuttede som forelskede Engle op under Hyldebuskenes grønne Spærlagen.

II

De vaktes af et skingrende Barneskrig.

Ridderen fik løftet sit Hoved hastigt nok til at se sin lille Dreng løbe ind under Hovene paa en Rytter, som netop maatte være bøjet om Voldhjørnet og nu strøg forbi i en rasende Galop. De hvirvlende Hesteben syntes kun at strejfe hen over Drengens styrtede Legeme; men han blev liggende efter det ene Skrig. Et Par Øjeblikke efter holdtes Hesten an med et voldsomt Ryk, og en fyrstelig klædt Dame lod sig glide af Sadlen.

Fru Veronika laa hulkende over sin søndertrampede Søns Lig. Hans lille Ansigt var knust af Hesteskoen, og Skriget var standset i Blod.

Ogsaa Ridderen knælede over Sønnen.

Ingen af dem mærkede, at den fremmede Rytterske var traadt til, før de saa hendes fremstrakte behandskede Haand pirre ved Drengens silkeglinsende gule Haar med sin Ridesnært.

«Rør ham ikke!» skreg Moderen uden at se op — hun huggede Ridepisken til Side med sin knyttede Haand.

«Hvorfor varede I ikke Eders Dreng?» lød det hviskende fra den Fremmede.

«Hvorfor varede I ikke Eders Hest?» Ridderen rejste sig bleg og dirrende af Vrede. «Og hvad vilde I paa mine Marker?»

Først nu saa han paa den fremmede Dame. Med den ene Haand holdt hun Hesten, der prustende og fraadende tyggede paa sit Bidsel. Med den anden løftede hun det tunge Brus af sin skarlagenrøde Slæbkjole op omkring sig. Hun holdt Hovedet sænket; han saa kun den store opkrampede Hat, der lignede en Kurv af hvide krusede Fjer.

«Jeg plejer at ride, hvor jeg vil,» sagde hun tonløst som før.

«Ogsaa midt igennem andres Vaarsæd?» spurgte Ridderen og bøjede sig lidt for at se ind under Fjerhatten.

«Den Sæd, jeg rider ned, kan I kræve hos min Herre.»

«Denne Gang vil det volde svare Krav», svarede Ridderen og trak den tunge Vams sammen over sit Bryst.

Han saa kun, at hun var ung og skøn og lige rosenfarvet over Kind og Hage. Hun stod med sænkede Øjenvipper, som saa hun ind i sig selv og ikke paa den jamrende Moder ved sine Fødder. Saa bøjede hun sig endnu engang, slap Pisk og Kjole af sin Haand og hviskede:

«Jeg haaber til Gud, I vil tilgive mig.»

Men Moderen, der laa med sit blodige Barn trykt til sit Bryst, jamrede kun højere som et saaret Dyr ved Berøring og klynkede tirret: «Rør mig ikke! — Rør mig ikke!»

«Saa faar I have Skam til Skade.» Den Fremmede rettede sin Ryg med et Kast. «Mod Vaade kan ingen vare sig. Og to Gange bad jeg ingen om Tilgivelse.»

Hun vendte sig mod sin Hest.

«Spænd mig dens Buggjord fastere!» befalede hun med forvandlet Røst.

Ridderen tøvede.

«Spænd den fastere!» gentog hun. Og hun løftede Vipperne og saa paa ham. Hendes Blik var som en Klinge i hans Øjne. «Tør I ikke for Eders Kvinde, saa gør jeg det selv.»

Han adlød. Og han hjalp hende i Sadlen. Han gøs, da han saa sine Hænder plettes af Blod. Og fra Hænderne gled hans Blik ned paa Drengen.

Da han ordnede det tunge Slæb om Stigbøjlen, bemærkede han, at Blodet drev af hendes Hæl. En lang Mandsspore var bukket omkring den. Og Hestens Flanke dryppede friskt.

«Vil I mig noget, saa kender I Vejen til Markgrevens Slot», sagde hun og sporede Hesten frem.

Ridderen stod og saa efter hende. Han troede at se en rød Snor af Blod trækkes over Græsset.

III

Drengen var jordfæstet. Men Sorgen blev i Ridderens Gaard. Hans Hustru gik aldrig udenfor Porten. Hun holdt sig i Sengekamret eller sad og rugede over den lille Kiste i Gaardens forfaldne Kapel.

Ridderen vidste ikke, hvordan han skulde finde sig selv. Han gik og bar paa en lammende Fornemmelse af, at Døden selv var redet over hans Grund i Lignelse af en ung og skøn Kvinde, der med Sporen paa sin smalle Hæl havde hugget Hjertet til Blods i hans Søns Bryst.

Hver Morgen stod han for sin Hustrus Seng og sagde: «Hører du — græd ikke længer! I Dag rider jeg til Markgreven og kræver Bod.»

Hun mimrede kun med Munden og rystede paa sit blege Hoved. Og inden han naaede Stalden, var hans Beslutning afslappet, og han blev hjemme. Og naar han om Aftenen gik i Seng med uforrettet Sag, trøstede han sig med, at hans Hustru endnu var for hjælpeløs, til at han turde forlade hende.

Dog maatte det komme engang. Han baade frygtede og længtes og gøs tilbage for at se ned i sin egen Følelses Brønd.

Timevis sad han og stirrede paa sine tomme Hænder. Søgtes han forgæves i Stue og Gaard, saa vidste man, hvor han var at finde. Paa Volden mod Syd laa han og ludede over Græsset, som ledte han efter tabte Perler til en sønderrevet Streng.

Saa var det en Morgen, Fru Veronika rejste sig først og aabnede Kister og Skabe og lagde Rejsetøjet hen for hans Seng. Han klædte sig uden Tanker, og først da hun hægtede Kappen over hans Skuldre, opdagede han, at han var rejseklædt.

«Gaa nu, hvorhen du skal og maa», sagde hun.

Han gik mod Døren, men vendte om og kastede Baretten af sit Hoved.

«Jeg gaar ikke», sagde han.

«Skal jeg tro, du er fejg eller bange?» spurgte hun og traadte hen foran ham. «Ulrik, jeg véd, hvor det er fat med dig, og jeg ser, hvor du krymper dig — til ingen Nytte. Du har ingen Vilje længer. Du tæres af et skjult Begær, som brænder din Kraft op. Jeg véd ikke, hvordan *hun* var, som traadte mit Barn i Jorden. Men jeg ser hende under dit eget Ansigt, og jeg hører hende kalde i din klangløse Stemme. Og staar du mig ikke lige Ansigt til Ansigt, føler jeg Eder mødes bag min Ryg.»

Han var bleven blussende rød under hendes Tale og drog Pusten tungt. Han rynkede Bryn og svarede hende skærende:

«Du taler som en daarlig Kvinde, at du vil lyve mig paa. Hvem skulde jeg mødes med? Har jeg da ikke Pine nok i Sorgen over min Søn og i min Trang til Hævn, som jeg for din Skyld hidindtil ikke har kunnet tage!»

«Ulrik, du véd ikke, hvad du siger. Men nu skal jeg sige dig, hvad du føler. Du føler ikke Sorg, men Elskovsbegær. Og du bærer Attraa til en Kvinde og ikke til Hævn.»

Ridderen følte sig retfærdig oprørt til sit Inderste, og han slog hende med knyttet Haand: «Mon du kender mine Tanker bedre end jeg selv? Saa skal du ogsaa kende min Haand! Og du vil lyve mig Elskov paa til en Kvinde, jeg hader? *Nu* skal jeg hente dig Hævn for din Søn. Og bringer jeg den ikke, ser du mig aldrig igen.»

Denne Gang blev det Alvor. Faa Øjeblikke efter red han af Gaarde. Hans Hustru rystede paa Hovedet, da hun saa ham ride alene. Ikke engang Følgesvende, end sige Opmænd havde han Tanke for.

Han red alene de lange, støvede og solbrændte Veje til Markgrevens Slot. I Middagsheden stod alle Lader og Porte aabne. Han red uantastet ind i den inderste Slotsgaard, hvor Markgreven sad paa Randen af den forlængst standsede og græsbevoksede

Vandkunst. Han var lavstammet og svær med et Hoved, som fra Siden mindede om en Skildpaddes, en Næse som et Næb ned mod den skarpe Hage. Han sad i Undervams og rød- og gulstribede Hoser og dresserede et Par Buldogge.

Fra Hundene saa han op paa den Indridende og sagde uden at hilse og uden at forandre en Mine — hans Ansigt var som hornklædt —:

«Eder har jeg ventet længe.»

Han gik i Forvejen til sit Brevkammer, hvis Dør han aflaasede efter dem, og ventede tavs, hvad Gæsten vilde ham.

Da Ridderen stod foran dette ufølsomme Padde-Ansigt under den høje stive, skarlagenrøde Kasket, der omtrent dækkede den stride, tynde, begfarvede Haarvækst, forstod han i samme Nu, at det ikke var for hans Skyld, han var kommen.

«Markgreve, jeg vil tale med Eders Hustru.»

«Det kan ikke ske.»

«Og hvorfor ikke?»

«Fordi det ikke kan ske.»

«Er hun syg?»

«I kan kalde det saa.»

«Og hvilken Sygdom?»

«Hun er syg efter Mænd», sagde Markgreven kort og saa stift paa Ridderen. Det var, som hans Øjelaag aldrig glippede.

«Kender I Sagnet om Dragen, der hver Dag kræver friskt Mandekød? Saa er det med hende. Skulde jeg stille hendes Sult, maatte jeg hværve en Fane Knægte til hende.» Hans læbeløse Mund forskød sig til et træet Smil, hvis Fold ligesom blev siddende. — «Men Eder vilde jeg ikke gøre til Fændrik.»

Ridderen følte en Susen i alle sine Sanser. Han kunde ikke udholde dette stive, aldrig vekslende Hornblik. Han vendte sig mod den smalle Vinduesniche og gik et Skridt derimod.

«Rigtig!» sagde Markgreven. «Magnetnaalen har gjort sit rigtige Udslag. Fru Sibylla er i den Retning. Hun tilbringer fromt sine Dage i Kirken. I véd, vi har

Slotshave i Kirken. Dèr stifter hun ingen Skade. Dèr rider hun ingen Sæd ned »

Ridderen vendte sig atter imod ham.

«Markgreve», sagde han skarpt, «I skulde ikke spotte mig.»

«Det være langt fra mig! Jeg glemmer ikke, hvad jeg er Jer skyldig. Fru Sibylla minder mig om det hver den Dag, som gaar. Hun har trampet dybt i Eders Ager. Til Gengæld har I traadt dybe Spor i hendes Hjerte. Hun taler kun om Jer. Forstaar I mig nu?» Hans Mund smækkede sammen som et Par Hornkæber.

De stod længe og saa paa hinanden i Tavshed.

«I handler Synd mod Eders Hustru, Markgreve.»

«Eder staar jeg ikke Skrifte. Derimod skylder jeg Jer lidt Vaarkorn.»

«Vogt Eder nu!» sagde Ridderen og greb ham i Skuldrene.

«Slip mig, eller I faar Hundepisken at smage!»

«Er det Boden for min dræbte Søn?»

«Det er Lønnen, for I voldtog min Hustrus Tanker! — Slip mig!» gentog Markgreven endnu tvende Gange i samme lidenskabsløse Tone. Da Ridderen ikke slap Taget, slog han ham over Panden med Pisken.

Dette Slag blev hans egen Bane. Ridderen hev ham bag over, saa han tørnede Ryggen mod det store nagelfaste Egebord. Saa stærkt var Stødet og saa uheldigt faldt han, at han segnede til Gulvet med knækket Rygrad og blev liggende uden en Lyd.

IV

Der kunde være gaaet Aar i de faa Øjeblikke, Ridderen var alene med den Døde. Blodet sang for hans Øren. Han tænkte ikke paa Drabet, ikke paa Følgerne og ikke paa Faren. Han vidste ikke, hvorfor han stod her, ejheller, hvorfor den Mand laa død paa Gulvet. Han vidste kun, at der hang Nøgler ved den Dødes Bælte, og han tog dem med feberagtig Hast.

Han laasede Brevkamret efter sig og gik over Slotsgaarden, hvor Hundene snusede til ham. Han syntes Vandkunsten var sunket og smulret endnu langt stærkere siden sidst han saa den. Til Svenden, som traadte ud af Stalden, sagde han: «Lad Hesten staa — jeg bliver. Markgreven er i sit Brevkammer og vil ikke forstyrres.»

Saa stod han ved Kirkefløjen, der havde ligget i Ruiner et Par Hundredaar siden den store Belejring. Kun Ydermuren holdt og den svære jærnbeslagne Kirkeport.

Han har lukket sig ind i Ruinen og skrider lydløst over de græsdækte Fliser, uden at se sig om, hen gennem de tagløse Skibe, mellem buskadsomringede Søjler og Piller op mod Koret, der er grønt som en Løvhytte.

Og en Skikkelse rejser sig fra Baggrunden, grøn som den, klædt i en fodsid, mosfarvet Kjole. Bæltet sidder højt under Barmen, og det korte Snørliv ligner Svøbet om en bugnende Rose, Bægeret, som bærer de hvide Bryster, slørede under fintkruset Lin. En enkelt Guldtraad omspænder det glatte sortrøde Haar og lader en vinrød Ædelsten funkle fra den hvide Pande.

Hun strækker Armene imod ham, og de sorte Øjnes Mulm vælder ham i Møde, dette Mulm, som er dunklere og blødere end de Nætter, han har drømt derom.

Endelig.

Er det det døde Kirkerum omkring dem, som har hvisket dette Ord? Eller blev det sagt af hendes Øjnes Mulm? Eller var det et Suk fra Dybet af hans egen Sjæl over endelig at vide, hvortil den var bestemt?

Endelig.

Nu strejfer hendes hvide kølige Arme hans hede Hals.

«Sibylla, rør mig ikke! der er Blod over mig.»

«Endelig» — hvisker hun.

«Hører I, Sibylla — rør mig ikke! Der hænger en Døds sidste Aande ved mig.»

«Endelig» — hvisker hun og klemmer Armene tættere om hans Hals.

«Sibylla, hvad gør I? Hører I: jeg har dræbt Markgreven, Eders Mand.«

«Endelig» — hvisker hun endnu engang og lægger sin Kind som et Solskin ind til hans. Og hun minder ham for hans Mund og for begge hans Øjne.

Endelig —

Da bliver han med eet rolig og stryger Haaret fra sin Pande og Naget af sit Sind.

Hvad er her nu at huske paa, da han har naaet sit Maal? Hans Øjne er stadig lukte under hendes Læber, og han sænker Mulmet fra hendes Øjne til sin Sjæls dybeste Bund.

«Husk», hvisker han, «at nu er Verden kun dig og mig. Udenfor os er der intet.» Og Mulmet fra hendes Øjne bortskyller i Glemsel Mindet om hans dræbte Søn, om hans forladte Hustru, om den døde Markgreve, og Tanken om, at der er noget til efter denne Stund.

Og de hvisker til hinanden, hvad alle Elskende hvisker til hinanden i en saadan Stund: at dette Nu for dem er Løsningen paa alle Gaader, at deres hele Liv kun har været en sitrende Længsel derefter, og at de kun ønsker at leve og dø, eviggjorte i dette Nu.

Da Ridderen endelig aabner sine Øjne, sanser han først Stedet, hvor han er. Han ser sig om i denne Ruin-Helligdom, hvis Gulv Græssets mørkegrønne Fløjelstæppe dækker, hvor Træer og Buske aander i Skibenes kølige Skygge, og hvor Himlen

spænder sin rene blaa Dug over alle Hvælvingernes nøgne Stenribber.

Han indsuger den ubeskrivelige Stemning i denne Kirke, hvor i Aarhundreder ingen Messe har lydt, intet højrøstet Ord er talt, hvor alt er hensmulret Forglemmelse og ubrydelig Fred, hvor kun Græs og Buske er den stille, ordløse Menighed, som spirer og trives under Himlens Dugg, der ved Nat synker ned mellem de høje Piller, og under Dagens ligesom køligt sigtede Solskin, der siver ned gennem Vinduesroser og gotiske Buer.

Hvad er det for en Andagt, der tvinger hans Sind mellem disse Mure? Intetsteds synes Græsset at gro saa stille som i dette Tempels Bund, hvor det kryber over navnløse Tusinders forvitrede Trin i udslidte Ligsten. Intetsteds har han set Syren og Kaprifolie gro saa højtideligt som i disse slanke Sideskibe, hvor kun nogle Timer af Dagen Solen daler som en Velsignelse fra oven. Kan Planter gaa til Alters eller Blomster gaa i Kloster? Se, hvor de hælder

deres fine, lidt blege Hoveder — som andægtige Nonner under sarte Skyggeslør. Se, hvor Vedbenden klatrer op ad Højkorets Triumfbue i smægtende Eksstase. Se, hvor Vinstokken ranker sine store skønne Blade op ad Muren og har sat sine smaa grønne Klaser — spæde som en fint farvet Arabesk paa Kalkstenens lysegraa Bund.

Og han aabner sine Øjne for dette Lys, der falder ind i den af Naturen erobrede Kirke — intet Lys er mildt og svalet, renset og himmelrent som det. Det er, som selve den lysblaa Æter glider ned mellem Gjordbuerne og stiger op igen i florlette Røgelseskyer. En Svale flyver ind ad Vinduesrosen og sejler tværs igennem Midterskibet — som en vinget Tanke, et andægtigt Ord.

Kan Naturen selv bygge Kirker? Kættertanken spørger i ham og svarer Ja. Støv er Bygmesteren, Støv er hans Navn, Støv er alle de Hænder, som huggede disse Stenblokke, Støv er de Hænder, der lagde dem i Piller og Buer, Støv er de Billeder, som

prydede disse Vægge, Støv er de Stenblomster, som voksede paa disse Kapitæler, Støv er Kirkens Røgelsekar og Støv de Hænder, som svang dem, Støv er de brogetklædte Menneskeskarer, der befolkede disse Skibe. Men Pillerne staar — lodrette, knejsende, som skudte frem mellem Blomster og Græs, de bøjer sig sammen i Buer og Kor — fast og skønt og stærkt — en naturlig Kirke, et helligt Hus af Stenkoraller, der bliver tilbage, selv naar alt Kød raadner bort, al Præstegerning forstummer. Buskene gror herinde i Ly af de stærke Mure. Og højt oppe, frem af Hvælvingernes forvitrede Støv, skyder det nikkende Græs og de svajende Blomster — den vilde Rose trives øverst som Naturens Sejrsfane, der planter sig selv paa Toppen af alle sunkne Templer.

V

En Alter-Ruin har været deres Brudeseng. De har strakt sig over Ligsten, polstrede med Græs, der skyder lige villigt over viet Jord og Selvmordergrave.

Ridderen sidder med Livet i sin Favn. Aldrig har noget været saa ubegribeligt og saa selvfølgeligt som dette. Om det var paa hans Søns Grav eller for hans Hustrus Øjne — Anger skulde han ikke kende. Hvorfor skulde han angre, at han forstaar Tilværelsens Mening i dette Øjeblik.

Hun sover med sit Hoved støttet til hans Skulder. Han selv har lukket sine Øjne. Han har følt hendes smalle blodplettede Hæl i sin Side. Nu bærer han hende paa sit Skød, sin hele Rigdom i et Favntag. Derfor synes han at svæve bort

i ubunden Tryghed, der ikke skal tage Ende. Evigt — evigt — tænker han — evigt — hvad er evigt? — et Aarhundred kan han tænke sig, maale i sin Tanke — et Aartusind næppe — og dog sidder han og vugger Ordet evig i sin Sjæl. Han spinder Nuets Tryghed, Lykkens Halvslummer ud i det tidløst taagede. Han ønsker at blive altid i denne Stilling, at forstumme i denne døde Kirkefred, at blive en Blok, som Græsset kan krybe op ad og Blomsterne fæste Rod i, — og dog at bevare Bevidstheden om at hvile, at have vundet den evige Lykke.

Og som han efterhaanden bliver borte i sig selv, synes hans Tanke at strømme i en Ring, udenom og udenom det samme. Svagere og svagere fornemmer han Trykket, medens hans Hjerte glider til Hvile i samme Pulsslag som Hjertet ved hans Side. Saaledes tænker to Elskende sig at drømme den første Elskovshvile ind i Evigheden.

Hvor længe har han nu slumret? Har han sovet i Dage og Aar? Er maaske

vigheden begyndt? Det giver et lille Ryk
ham, som skulde han vaagne, men han
aagner ikke og slaar ikke Øjet op, han
ar kun en Følelse af, at dette Ryk betød
:t af de store Ryk i Tiden, et Hundredaar
eller to maaske — Søvnen og Tiden har
maaske føjet deres Ønske.

Det gyser svagt og prikkende gennem hans Hovedhud. Saa er da Tidsspringet sket. En Dødning sidder paa hans Skød — intet varmt og levende Væsen, men kantede og borende Knogler. Et Kranie ligger paa hans Skulder. To skarpe korslagte Knogler snærer hans Hals. Ingen varm Aande puster over hans Kind. Men en gammel støvet Gravlugt fylder hans Næse.

Med et Sæt slaar han Øjnene op og skutter sine gysende Lemmer. Da er det, som der ramler Knogler ned fra hans Skuldre og Skød, og idet han strækker sit Ben, sparker han mod en dumpt og hult skrattende Genstand.

Dagen er borte. Over de nøgne Loftsribber hvælver den blide Sommernat sig i

glasklar Rudegrønhed, tindrende som med Brillantkorn.

Han er ene og famler forgæves omkring sig i det duggdrivende Græs. Ved sin Fod faar han fat i et Dødningehoved. Han løfter det op og ser dets hvide Tænder skinne og føler dem saa faste som de, han sidst har kysset.

Ene —

Har han siddet med Døden paa sit Skød? Har han sovet i Aarhundreder eller kun i nogle Timer?

Fortumlet og søvndrukken stiv famler han sig frem langs Kirkepillerne og hvisker hendes Navn. Ingen svarer. Kun Flagermusene piber, idet de kreser om Gjordbuerne.

Er han en hel Nat om at finde Porten i Sideskibet? En dump, nagende Hukommelse ruger dybt inde i ham. Han føler, den vil vaagne med Dagens Komme.

Nøglen piber i Portlaasen. Idet han træder over Tærsklen, blinker Leer i Luften og hugger ham til Jorden.

Det er Markgrevinden, som har væbnet ønderne mod sin Ægteherres Morder.

De har ikke turdet betræde den gamle edlyste Kirkeruin.

Men paa Tærsklen mejer de ham ned.

BONDEN

Slaget randt ud med Dagen.

Himlen havde ingen Aftenrøde. Solen gik ned uden Skyer som et skinnende og stikkende Lueskær over et blankt poleret Skjold. Men Slagrødmen laa spredt over Marken i talløse blodsivende Saar.

De Kejserlige marscherede bort og overlod Valpladsen til dens Skæbne. Netop ved Solfald rejste sig en skarp Østenvind, der strøg gennem Dalen, fik Træerne til at suse og Fanerne til at smælde. De Kejserlige gik mod Vinden, saa hørte de ikke Skrigene, som fejedes bort bag efter dem i en hvinende Luftbølge. Tilmed slog Pavkerne Generalmarsch, og til den buldrende Kedelklang bevægede sig alt, hvad der kunde krybe og gaa, paa Vej til den nær-

liggende frie Rigsstad for at finde Pleje og Søvn.

Men der blev meget tilbage, som kun krøb med Sneglefart. Kroppe løftede sig fra Jorden paa Knæ og Albuer, Øjne stirrede efter Solnedgangen, til der dansede gule Glorier for Synet. Vinden ruskede i svedklistret Haar og i daskende Hestehaler og bortførte i sit Sus de utallige Slakker af Skrig og Støn, af hæse Klager og Hestevrinsken. Bryster reves op, og Stødsaar og Hugflænger blottedes for Stormpustet, der aandede Svaling som kølige Kys paa de gabende Saarmunde.

Men da Vinden voksede til et isnende Sug gennem Dalkløfterne, kom mange til at fryse og begyndte at krybe i Læ af de høje Høstakke, der stod stablede i spidse Former som Uld paa en Ten. Nogle tyggede i Febertørst paa det saftige Hø, andre laa og lyttede med Øret paa Jorden efter den fine Sølvstrengeklang af smaa græsskjulte Vandløb, og de krøb efter Lyden og laa med Hovederne over Vandaaren og

sugede som Rovdyr i Byttets Strube. Andre kravlede i Retning af Landsbyen ind under Bjergskrænterne, hvor de hvide Bindingslænger endnu lyste under høje mosgrønne Tage, og hvorfra endnu Svinene gryntede over de rygende Møddinger.

Alt som Natten tætnede sig over Dalen, syntes Lydene at vokse i alskens sære Former. Vinden fejede dem alle i Dynge: Rallen og Smasken, Gurglen og Skuren af Tænder, hist og her et hidsigt, knivskarpt Skrig eller et langtrukkent Brøl af Lunger, der ikke vilde slippe Livet.

Valpladsen var endnu levende. Gennem Græsset sled og bugtede sig uformelige Legemer, med knækkede Ledemod, ofte med afhuggede Lemmer. De famlede sig som i Blinde, gled og skubbede sig efter alle Saarfeberens og Tørstens nagende Impulser. Strittende Fingre stødte paa fremmed Kød, der var koldt og klamt eller brændende hedt. Eder veksledes, eller genkendende Ord slog sammen i fælles Forbandelse over Hjælpeløsheden.

Blandt alt, hvad der saaledes gled over Valpladsen, var der Skikkelser, som flyttede sig rapt paa sunde Ben, men alligevel paa Hug bøjet over Jorden, som for at føle sig frem i Mørket. Nu og da blev de liggende længe — der hørtes kvalte Skrig eller sære plaskende Lyde, og naar Skikkelsen paany rettede sig halvt, krøb den langsommere som en tung, formløs Bylt over Jorden.

De døde Legemer mærkede ikke Besøget af disse plumpe, knivvæbnede Hænder, hvis første Tag gjaldt Struben, og som derefter flaaede og skar Tøj og Vaaben af de stive Lemmer. Den Døende vækkedes af det kvælende Halsspænd og rallede sin sidste Forbandelse i Ligrøverens Ansigt. Saarede, som endnu havde klar Hjerne, laa beredt og ventede, huggede og stak den snigende Gæst i Benene og tog et forbitret Livtag med ham, om han snublede til Jorden.

Natten skjulte disse Akssamlere paa den mejede Mark. Ingen saa, hvor mange der listede om, eller hvor ofte de gik Stub-

marken efter. Hist og her gled en Blindlygte over Græsset. Men da det begyndte at lysne, blev Akssamlerne borte som Myrer i Jorden. Omkring i Huse og Skure stuvedes Godset bort, medens Valpladsen laa med nøgne Lig.

II

Bonden Lukas holdt længere ud end alle andre. Jo lysere det blev, des mere saa han ligge tæt udenfor sin Gaard, ja endog paa sin egen Grund. Han gik til og fra sin Kælder og tog sin Ret for alt, hvad han selv havde mistet: Køerne paa hans Græsgange var tagne, hans Lader tømte, Hestene revne af hans Stald, Faarene drevne bort, Svinene stegt paa Spid i hans egen Gaard, hans Huskone rømt med det kejserlige Tros.

Nu gik han og bar ind og tog Efterslæt til sine tomme Forraadskamre.

Som han med Favnen fuld af Lædersager og broget Bytte af Vadmel og flandersk Klæde, Fløjl og Linned skulde til at stige ned gennem Kælderlemmen, fik han

Øje paa et Hoved, der ragede frem over Brøndkanten og betragtede ham stift.

Han slap alt Tøjet, der dryssede ned i det sorte Kældergab, og gik henimod Brønden. Der laa en ridderklædt Mand med begge sine pansrede Arme langs Kanten. Mellem Skuldrenes høje Jærnkamme sad Hovedet sunket dybt ned som uden Hals. Hjelmen var skudt langt tilbage fra den tætklippede Isse, men sad dog med den brede Nakkeskærm klemt fast om Halsen. Det skægløse, gulgraa Ansigt saa paa ham med store skarpe, blodskudte Øjne.

Lukas standsede uvilkaarligt og krængede Skyggen paa sin Læderkabuds, der omsluttede hele Hovedet i eet Stykke med den tungede Skulderkappe, fremover Øjnene — som for at værge sig mod dette stive Blik, der faldt paa ham samtidig med den første stikkende Straale af den opgaaende Sol. Saa var han dog bleven set af et Par ransagende Øjne, der havde iagttaget ham, maaske længe, medens han slæbte Ligran til sin Kælder. I Skærfet og den udskaarne

Køllert over Brystpanseret genkendte han de kejserlige Farver, og han skjalv med eet, som stod han for en uforsonlig Krigsret i disse stive Øjne. Hans Hænder famlede om den klodsede, blodsmurte Kniv i Bælteskeden.

Dog stod han kun for en sølle knust Ridder, der laa med sønderhugget Hofte og favnede Brønden som Moses det forjættede Land. En hel Nat havde han været om at slæbe sig nogle Hundrede Skridt imod dette Vand, som han brændte efter. Og nu laa det dèr nedenfor hans Mund. Naar han stirrede ned i Brønden, saa han sit eget Hoved afspejlet i Hjelmgabet — rugende som en Drage over Skatten i Brøndens Dyb. Kæden hang ned for hans Ansigt, men han mægtede ikke at rejse sig for at dreje Vinden og drage Spanden op. Han havde kun Lugten af det kolde, ferske Vand lige for sin Mund.

Der kom ingen Ord over hans Gane, der kun slubrede Luften bovnende som en Fiskegælle. Men hans Blik sved i Bondens

sure Øjne, saa han krængede Skyggen endnu dybere ned over sit sortskjoldede, stubbede Fjæs.

Alligevel slap han ikke de blodskudte Øjne af Syne. De hvilede tiggende paa ham. De krøb ud af deres Huler som to runde slimede Dyr, der bad hver for sig. Den højre Panserhaand rokkede sig løs fra Brøndkanten og faldt klirrende langs Siden, Fingrene vrikkede kraftløst ved Bæltetasken — Lukas begreb, at det var Penge, han tilbød, medens den vidtaabne Mund tiggede med krummet Tunge og slubrende Aandestøn.

Da Bonden drejede Vippen, slap Ridderens Øjne hans for at følge Spandens Gang fra Brøndspejlet opefter. Spillet skreg og Spandkæden skrattede. Han stirrede paa det skvalpende Vand, der kom nærmere og nærmere. Endnu nogle pibende Omdrejninger, Lænken blev kort, og Spanden gled op foran hans Ansigt, medens Vandet skvættede over Randen kun en Haandsbred fra hans brændende Læber.

Lukas bøjede med sin ene Haand Spanden ind imod hans Mund og hældede den, men idet den Saarede slog Læberne sammen over Kanten, drev Bonden Spanden mod hans Ansigt med et saa voldsomt Hug, at han segnede bag over og laa halvkvalt prustende under Vandets Styrt.

Et Øjeblik efter havde Lukas plantet sin Kniv i hans Strube, hvorefter han begyndte at afføre ham Køllert og Skinner. Læderstropperne brast for hans kraftige Snit, Jærnleddene knækkedes og vredes itu. Han pillede ham som et stort Krebsdyr og kastede alle Skallerne ned ad Kælderlugen. Alene Hjelmen lod sig ikke løsne — den var hugget sønder i Nakken og havde haget sig fast bag Kæberne.

Saa lod han Hjelmen sidde og slæbte den plyndrede Krop ud af Gaarden.

III

Nogle Dage efter, da Vinden havde vendt sig, kom de Kejserlige tilbage.

Nu laa Valpladsen rolig. Kun Ravne og Krager havde travlt.

Der søgtes efter en Feltoberst, som savnedes, og som var glemt Slag-Aftenen. Da han ikke fandtes ude, blev alle Gaarde og Huse afsøgte, og da heller ikke dèr noget Spor kom til Syne, stak man Ild i Straatagene.

Lukas havde holdt sig skjult i sin Kælder, hvis dybe Stige han havde væltet. Men lige efter Branden krøb han frem og fandt alting jævnet med Jorden. Mellem halvforkullede Gløder og røgstinkende Straa ledte han efter Stedet, hvor hans Seng havde staaet. Han kendte det paa det

endnu dampende Brandaadsel af den gamle Plag, der havde været opstaldet i samme Rum. Benene var helt forkullede og Mulen brændt bort fra de grinende Tandrækker.

I flere Dag veg Lukas ikke fra Brandstedet. Han rodede i Halmdyngen med Forke og tilsidst med Armen, saa den sad i Brandsaar til Skulderen. Han maalte fra Plagen, hvor Sengen havde staaet, og han vendte de dampende Straarester, hvis buldnende Røg sved hans Øjne. Han ledte og ledte, thi paa Bunden af sin Seng havde han haft sine Penge gemt, og selv om Sølvet var smeltet, maatte Klumpen kunne findes.

Imidlertid fandt nogle Landsknægte hans rovfyldte Kælder og kom for at slæbe ham for Standretten. Han agtede ikke paa Faren, men blev ved at søge. Han havde ikke Tanke for andet end at finde en Klump smeltet Metal; han tryglede dem om Lov til blot at lede saa længe, til han fandt, saa kunde de siden gøre med ham, hvad de vilde.

Men Justitsen var kort. Han blev trukket til Galgen uden at have fundet sine Penge.

Galgen var en kroget Eg, der strakte sig ud fra Klippesiden, næsten bladløs og udgaaet, men med talrige Sidegrene, der allerede var tæt behængte, som med Olden en Høstdag. Kroppene hang stive og langstrakte som flakte Fisk til Tørre i Røgen fra den brændte Landsby.

Da Lukas stod under Galge-Egen og hørte de vindtørre Kroppe knirke over sit Hoved, vaagnede han til Besindelse. Han saa sig om og kendte Stedet. Han skuttede sin Ryg og rystede Haarmanken fra sin sodede Pande. Saa bad han Føreren for de fem—seks Landsknægte, der fulgte ham til hans sidste Hvilested, om Lov til at leve mod at tjene under Fanen. Men Knægtene grinte og slog Løkke paa Rebet, idet de forsikrede ham, at den kejserlige Generalissimus straks kunde lugte en Ligrøver blandt sine Knægte og vilde lade ham ryge ind i det hede Helvede.

Leve vilde Lukas. Da Løkken skulde

slaas om hans Hals, hvoraf Læderkappen allerede var flaaet, rendte han sit Hoved ind i Brystet paa Knægten og stak i Løb ind mellem Underskoven — han vidste, hvor han vilde hen, og han vilde friste den sidste Udvej før Galgen.

Løvet raslede omkring ham. Vogterne gad ikke løbe efter ham. Han var sikker nok. Om da ikke Klippen skulde aabne sig og sluge ham.

De gik sindigt efter Lyden, til den hørte op. De saa ham staa ubevægelig og spejde tilbage. Men da de skulde gribe ham, skete det vidunderlige virkelig, at han sank i Jorden. De stod og gabede over et sort Hul, hvori han var forsvundet uden Plump.

Lukas havde rigtig fundet det berygtede «Djævlehul», som endnu ingen havde vovet at udforske.

Da han sank gennem Hullet, befalede han ikke sin Sjæl Gud i Vold. Han tvivlede ikke paa, at han sank ned i Helvedes Afgrund. Han kneb Øjnene til og dukkede

Hovedet ned mellem Skuldrene. Halsen var frelst, men Luerne ventede. Han følte Faldets Sus i sine Knogler, som blev Marven til Is. Det peb i hans Øren. Hans bagbundne Hænder rykkede i Rebet, og han mærkede til sin Forundring, at det gled op, saa han kunde stoppe Fingrene i Øret. Saa tørnede han, det raslede omkring ham, han troede, det var slikkende Luer, der slog op om ham. Men de brændte ikke, de krilrede ham paa Halsen. Faldet var til Ende — han stod, han sad — han greb med Hænderne for sig og fik dem fyldt med smulrende Blade — han mærkede med eet, at han stak til Hovedet i en dyb Dynge vissent Løv.

Fjernt oppe over hans Hoved halsede nogle Hunde. Der fløjtedes og raabtes. Hundenes Gøen klang gennem Hullet som ind i en kæmpemæssig Raaber, der øste Glammene forstærket ud over hans Hoved og dunkede dem til Siderne bort under Jorden i underlige hoppende Klask, der sang som Ekko rundt i usynlige Gange og Kroge.

Da han endelig aabnede Øjnene, saa han kun Mørket omkring sig, men højt oppe over sit Hoved øjnede han det frygtelige «Djævlehul» som en stærkt lysende grøn Runding, hvorigennem Dagen sivede ned som en blaalig Røg, der hurtig slugtes op af Mulmet. Han kunde knap skelne sine Hænder.

Forfølgerne stod deroppe paa Randen og drøftede hans Forsvinden. De kigede ned i Hullet med fremstrakte Hoveder som over en Brønd. Hundene hylede — Stemmer syntes at jage dem bort. Paa een Gang formørkedes Aabningen, og et eller andet susede ned ovenfra — var det en Sten, et Klippestykke? — det slog raslende ned i Løvbunken lige foran ham, Bladene lukkede sig over det. Men straks efter mærkede Lukas noget levende, der borede sig frem i Løvet, det rørte ved hans Ben, det krøb op ad ham, det naaede hans Ansigt, der følte en slikkende varm Tunge. Den nys saa rasende Hund laa ind til ham og skjalv som et Lam. Men de andre Hunde blev

ved at halse deroppe omkring Hullet, og af og til raabte en Stemme Navnet paa den forsvundne Hund: «Treu!» — «Treu!», der sang saa underlig bort som en lang Fløjten i de usynlige Dybder. Saa lettede Hunden Hovedet og svarede med et lille hæst Glam for straks efter at slikke den Forfulgte paa Hagen.

IV

Lukas begyndte at aande op efter sin Skræk. Hundens Selskab gav ham Tryghed. Han var ikke sprunget i noget Helvede, men sad frelst i en Klippehule. Han vadede med Hunden ud af den fugtige Løvbunke og fandt snart ru og fast Stengrund under sine Fødder.

Hunden var mere angst end han selv. Den svarede endnu kort paa Tilraabene, men slikkede straks efter Lukas' Hænder, som bad den ham og det evige Mørke om Tilgivelse, fordi den overhovedet turde bruge sin Stemme paa dette uhyggelige Sted.

De maatte have skiftet Taktik deroppe. En Tid lang forstummede alle Røster. Saa glammede Hundene igen, og noget mørkt blev kastet ned. En Søjle af Røg steg

efter i Faldet, og idet det slog mod Bunden, fløj Luerne ud, og det brændende Risknippe tændte Bladebunken, hvor det faldt.

Et stærkt Ildskær gjorde Rummet synligt som med et Trylleslag. Til den ene Side glimtede Klippevæggen som af Glimmer, og funklende Aarer skar sig gennem den tunge Fjældkappe. Det var Vand, som silede ned. Til den anden Side løb Ildlyset frem, som om det snublede i Mørket over bratte Fremspring i Bunden. Det løb gennem Tunneler af Mulm, sprang over Afgrundsskakter, luetændte underlige Drapperier som af stivnet Is, gled gennem Svælg, besatte med uhyre Tandtapper, der løb mod hinanden fra oven og fra neden som fra vældige Dragekæber, sugedes op af sære riflede Gab, der saa ud som Ganen af en Kæmpehval med Barde siddende bag Barde. Og for hver Gang Risknippets Luer flakkede, afsløredes nye Dybder, snart som af taarnhøje Spidsbuehvælv, snart som af Kæmpeorgler med talløse Hære af Piber og

Rør; blinkende Søjler tabte sig i skumle Højder, overspundne af størknede, ishvide Spindelvæv; rislende Vandfald gled som smeltede Guldfloder frem under sønderknuste Krystalgitre og Glasflor. Forrevne og forvitrede Porte sprang op til fantastiske Tryllehuler, hvor Tilfældigheden laa indkapslet i de besynderligste Former. Og for hver Gang Luen slog i Vejret, slog den Gnister af de fjerneste Vægge, og Vanddraaber gled som tændte Diamanter fra Drypsten til Drypsten.

Havde Forfølgerne tænkt at ryge Lukas ud som Ræven af dens Hule, forregnede de sig. I et susende Træk fra usynlige Luftsprækker sendte Ilden sin Røgsøjle op gennem Hullet som gennem en Skorsten. Ubesværet af Røgen gik Lukas om i den uhyre Grotte efter Lysets lunefulde Kast. Han rørte ved Drypstenskapper, der snart skinnede gennemsigtigt som Is, snart gulnede som Elfenbensspyd, snart buklede sig i store, buldne, grønne Klaser. Han famlede sig frem med de ujævne Veje, medens

Hunden pibende fulgte i hans Hæle. Han fandt den skyllende underjordiske Bæk og drak af dens ferske Vand. Han knækkede med Besvær en Stump af en Drypsten og drev den mod Væggen, saa det sang højt tonende gennem de fjerne Haller. Han sparkede mod noget ramlende løst for sine Fødder og greb i en Bunke Knogler — store plumpe Bjørneknogler var det — han væbnede sig med en stor, tandbesat Kæbe, der vejede i Haanden, som var den af Sten.

Iøvrigt tænkte han ikke dybere, end hans Øjne saa. Og da Luerne sluktes, forsvandt ogsaa Eventyrgnisterne af hans Hjerne. Han blev tilbage i Mørket, og hans eget Sind var lige saa dunkelt. Men udmattet af flere Dages Søvnløshed fandt han Stunden og Mørket egnet til Hvile, lagde sig op ad det forkullede Risbaal og sov ind med Hundens Snude i sin Haand.

Han vaktes ved at høre Hunden gø. Han frøs paa den klamme Klippegrund. Det blaa, stille Lysslør hang endnu deroppe under Aabningen. Der var en, som atter

raabte Hunden an, og Gang paa Gang svarede den sit Navn.

Straks efter slog en Sten haardt mod Bunden. Man lyttede deroppe og prøvede igen. Hunden vedblev at glamme Svar paa Tilraabene, som vilde den sige: Jeg er her, men det nytter ikke at kalde, thi jeg kan ikke komme op.

Der blev kastet flere Sten. Klaskene blev lydeligere. Dybden blev aabenbart udregnet deroppe. En sort Skygge gled for Lyset, men der fulgte intet Fald efter, derimod saa Lukas Skyggen svæve langsomt ned gennem Lystragten. Den sidste Sten maatte have været bundet til et Reb, og nu kom en Skikkelse langsomt krybende ned langs Rebet. Den kom nærmere og nærmere, Lukas følte det, skønt Skikkelsen allerede var opslugt af Bundmørket. Hunden stod og skrabede i Grunden og snøftede af Forventning.

Da fattede Lukas sit eneste Vaaben og beredte sig til det sidste Nødværge. Krøb nu Fjenderne ned i hans Fristed, vilde han

sælge dem sit Liv saa dyrt som muligt. Han ventede rolig, til Skikkelsen kom glidende ganske nær. Stemmen kaldte «Treu!» og Hunden sprang i Vejret som til Modtagelse. Da løftede han den tunge Bjørneknokkel og svang den som et Hjul i Luften, han ramte i Mørket, der lød et Skrig, og den Klatrende faldt fra Tovet. Lukas styrtede til og blev sanseløs ved at føre sit tunge Vaaben, til Skriget forstummede i en halvkvalt Rallen og i Hundens klynkende Hyl.

Saa satte Lukas sig paa Hug med sit Vaaben over sine Knæ og ventede paa den næste.

Men Tiden gik, og der kom ingen flere. Lukas tænkte sig da, at det kun var Hundens Herre, der alene havde vovet sig ned i Hulen for at bjerge Dyret. Han befølte den Døde og kendte paa Hoserne og den opslidsede Læderkøllert, at det var en Landsknægt; der stak Kniv i hans Bælte. Men de øvrige Vaaben maatte ligge ovenfor.

Lukas vilde redde sig. Skønt Hunden

snærrede ad ham, var den dog for mørkeræd til at bide. Han trak Køllert og Bælte af den Døde. Saa krøb han langsomt op af Tovet og steg op til Oververdenen til fornyet Liv.

Som ventet fandt han Landsknægtens øvrige Vaaben.

Han tog dem og slentrede i Kølvandet paa de kejserlige Faner, til han en Dag drev ind i en sammenløbet Trup og fandt sig en Plads blandt de andre.

V

I mange Aar øvede Lukas Bonde Krigens Haandværk. Han førte sit Værktøj efter højere Ordre, slog, hvor der skulde slaas, brugte sine Arme som Tærskeren paa et Logulv og fik sin Sold i slidt Skillemønt. Haandværket var lystigt med mange Vagabond-Dage, med raa Skæmt i Lejren, med Alverdens løse Pigebørn til fælles Gammen og med Part i Prisepenge.

Alligevel, da han en Dag gensaa sin Fødeegn, blev han greben af Hjemve paa selve Stedet. Bjergene saa ud som i hans Barndom. Dalen aabnede sig for ham som en Favn. Jorden lugtede af Moderskød. Han fandt endnu Brandtomten af sit Hus. Ingen havde søgt til Bunds i den brændte Sengehalm — det var det eneste jomfruelige

Sted, han havde truffet i den vide Verden. I denne Brandtomt laa hans eneste faste Tilknytningspunkt til Fortid og Moderjord.

Han blev. Han fordybede sig i sit gamle Liv og den gammelkendte Egn og sad fast som en Skrue i en Møttrik.

Han flikkede sig et lille Skur sammen paa sin gamle Boplads. Ingen gjorde ham den stridig. Den halve Landsby laa øde. Han rensede efterhaanden sit Jordtilliggende for Snyltere af Dyr og Mennesker. Hans barske Hug-af-Væsen gjorde ham det let. Med det løsgaaende Kvæg, han traf paa Marken, gjorde han kort Proces. Han staldede nogle Køer op, slagtede et Par Svin til Husbehov og drejede Halsen om paa hver Gaas eller And, som drev paa hans gamle Hjemmemark.

Fra det første Spadestik havde Jorden en underlig æggende Virkning paa ham. Efter saa længe at have været Høstkarl følte han en stærk Kriblen efter at saa. Det gamle Bondeblod flød ham i Aarerne, han vilde se Mulden givtig og atter hjælpe

den til at føde, efter at den saa længe havde ligget ufrugtbar og brak.

Jo ældre han blev, des ivrigere Agerdyrker. Han lugede bestandig mere Jord og bragte større og større Mark under Ploven. Der var i hans Haand en sær gammelkendt Glæde ved at føle det tørre, glatte Saakorn knitre og i hans Øje en sær gammelkendt Lyst ved at se det flyve over Mulden for at befrugte den. Han, som længe havde været vant til at meje Sæden halvmoden for at smide den for Hestene eller at koge den til en slatten Masksuppe, indsugede nu i sin Næse det vellugtende Behag af fuldmodne, solhærdede Kerner. Over de gule, bugnende Marker stod der for ham en svovlet moden Em, en pirrende Krudtlugt, der fik Soldaterblodet til at vælde i hans Aarer. Og naar Seglen skar i de mandshøje Straa, syntes han at fuldbyrde sit egenlige Mejerkald, at fuldbringe den Høst, hvortil alt i Verden er bestemt. Der var Krigerglæde i hans Arbejde. Om Vinteren stod han og tærskede paa Lopladsen

og svang sin Plejl som et Stridsvaaben. Og han saa den røde Vin gære plumret i Persen som Blod, men Blod, der skulde ildne og kvæge og ikke gaa til Spilde.

Langsom voksede hans Drift og Brug. Hans Skur blev større. Dyrene formerede sig under hans Tag. Han rev ikke sine Lader ned, men øgede dem som Bien sit Cellebyggeri.

Han førte Krig med Stenene paa sin Ager. De troppede op af Furerne som hele Hære. Men han blev ikke træt af at slaas med dem. Han rokkede hver enkelt op af dens hævdvundne Leje og smed dem paa den store Vragdynge, hvoraf han siden stensatte sine Markskel, som var det med Pandeskaller af fældede Fjender.

Solen blev hans Krigsøverste. Med den stod han i Marken, under dens Øje stred han Dagen til Ende, og med den trak han sig tilbage.

Dag ind og Dag ud kunde han gaa bag sin lavhjulede Plov, som Hestene slæbte gennem den genstridige Jord. Han skar

sin Fjende op, han væltede dens Indvolde frem i Solskinnet. Det lillebitte Plovjærn glimtede som en tynd Ægg indfattet i det lange Plovtræ, som hans egne Hænder havde snittet og dannet til at gaa Plovfurens lige Bane.

En tidlig Efteraarsaften gik han og styrede sine fire Krikker uden Tømmer, blot med sin vejrrustne Stemmes sejge «Hallo-hyp!» og med sine halvnøgne Armes kraftige Stem paa Plovstjertens Gaffelgren. Hele sit Legemes Vægt lagde han i Skaaret.

Ageren ligger afstukket for ham i lange snorlige Linier. Den stramme Sidefure giver hvert nyt Skaar det rette, lige Snit. I hver opridset Kam staar Jorden som strittende Rand i en Fanefylking. Han skærer Rækkerne frem af Jorden. Mulden vælter sig med tungt og friskt Velbehag. Det er, som selv Ormene synger i Plovskaaret. Han føler i sig Kræfter og Drift til at drage Skaaret videre som en Hærvej over alle Grænser, til at pløje alle Riger og Lande igennem

— ud efter den synkende Sol, der spreder sin røde Varme over den blaasorte Muld.

Brrr—rr! vend og drej! — det er, som han pløjer lige ind i den blussende Sol. Hestene vifter med de knyttede Haler — der sidder en Krage og skræpper paa det forreste Aag. En Trækfuglekile slaar ned mod Solen og bliver borte i dens Baal. Fremad! hyp! Han ligger over Plovstjerten af al sin Vægt, hans nøgne Fødder glider over Jorden, der er glat som en Dejg.

Hallo — hyp! hiv op! — Hvad er det, som rykker i Grunden? Hiv op! — dèr kommer det — en lang glat Knokkel, som slænges til Side af Plovtræet. Hoho! — hvad skader en Knokkel — det er Krigsgødning, som har gjort Jorden godt.

Dèr vendes, og Furen lægges tilbage. Igen et Ryk, og et stort nyt Knokkelben hives frem for Dagen. Der er fler, bestandig fler. Men Ben er ikke det samme som Sten.

For hver Gang Ploven skærer paa det samme Sted, pløjes nye Knokler frem.

Lukas gaar mod Solen, graa og hidsig og med Sliddets kaade Munterhed i sit Sind. Han sparker en hel Dynge Ribben til Side: «Stat op, du Knokkelmand, og gør lidt Gavn, og lang mig til den forrest Fjermer!»

Det er, som Hestene tager Fart og render fra ham. De vender og gaar tilbage i halv Galop. Ploven skærer sit knasende Snit. Hoho! — saa standser den med et Knæk. «Hiv op!» synger Lukas. Hestene rykker, men kan ikke ase sig af Pletten. Herre Jemini! — hvad er det for en stenhaard Skalle, der ikke vil flytte sig!

Lukas bøjer sig og roder med Hænderne i Mulden. Han faar fat og hiver en Hovedskal frem ved Næsehullet. En rusten Hjelm følger med. Den er klemt sammen om Nakkebenet og hugget fast i Underkæben.

Nu er Knokkelmanden hel, tænker Lukas og slænger Hovedet til Bendyngen.

Men medens det endnu flyver i Luften, genkender han denne Hjelm, der er hamret sammen med Hovedskallen, og idet den rasler ned i den oppløjede Bunke Knokler,

skratter hele Benranglen højt op, og han ser den rejse sig fuldtrustet, svingende de lange Arme.

Med et Vræl slipper han Ploven og vender sig bort for at flygte. Han styrter over Marken og tror at høre Døden klapre i sine Hæle Det er, som en Le hugger efter hans Ryg, hver Gang for kort, men han hører det hvinende Svup i Luften og føler det svide i sin Rygmarv.

Gennem Landsbyen tørner han, ind under Galge-Egen, videre i den raslende Underskov, sanseløst jagende bort fra det frygtelige Hug. Med halvlukte Øjne finder han Vejen. Idet han synker under Jorden, er det, som hans Hjerneskal spaltes, og hans Legeme knuses mod Drypstenshulens Bund.

KÆTTEREN

I

Hvorfra kommer disse sølvbløde Klokker, som ringer Solen ned? Er det fra Peters-Domen, Kirkernes Kirke, der har rejst sin Kæmpekuppel over Stedet, hvor Klippe-kirkens Grundlægger hang korsfæstet med Hovedet nedad?

Dag efter Dag lytter han i sin snævre Stengrav. Han har glemt, hvorledes Byen — den evige Stad — ligger dernede under hans Fængsel. Han véd alene, at han sidder højt i Fæstningen som en Ugle, men lænket til den samme Celle, med stærkt begærende Øjne, der ikke har andet end lavagraa Mure og et Stykke Himmel — af Størrelse som en Stump Spejl — at mætte deres Hunger paa.

Dagene er rundne som ensformede sorte

Korn af samme Rosenkrans — Ensomhedens runde drejende Ring. Døgnet er kun inddelt af Lysets og Mørkets Skiften og af svage, uldne Lyde fra en By, han ikke ser. Aarets Festdage er kun naaet til ham i spinkle, sigtede Genlyd af forstærket Ringning, af dumpe Kanonslag, der drøner hult i Grunden under hans Fængsel.

Han har glemt, hvorledes Latter og Tale klinger, hvorledes Menneskeansigter, selv et Fangevogterfjæs, ser ud. De Skikkelser, der skrider ind i hans Celle, er formummede. Deres Øjne stirrer paa ham gennem runde Huller i sorte Hætter; de ligger i Skygge, i Mørke. Og deres Munde aabnes aldrig bag det stive Ansigtsforhæng, der falder ned over Brystet. Kun til sjældne, uvisse Tider skratter en Stemme ind i hans Stilhed og jager ham op som det pinende Stik af et Utøj. Det er en Røst, som forlanger han skal skrifte og uddrive Kætterdjævelen af sit besmittede Kød og knæle og bede den hellige Kirke om Tilgivelse, inden det er for silde. Selv midt i sort

Nat bliver han vakt af denne usynlige Stemmes Kniben som med Tænger.

De har taget alt fra ham undtagen den slidte Dragt, hvori han hyller sit stakkels forsømte Legeme. Ogsaa hans Papirer og hans Bøger, selv et Eksemplar af *Vulgata*. Som ved en Belejring vil de berøve ham al Tilførsel for langsomt at sulte ham aandeligt ud og tvinge hans Kættersjæl til Overgivelse.

Men hans Vogtere aner ikke, at han selv i sin yderste Armod har en Kilde til Sundhed og Trods i det lille kantede Luftskaar, der sidder højt oppe under Cellens Loft. Regnen driver ind derigennem og kaster sorte silende Fugtpletter paa Væggen, der er endog Dage, da den plasker helt ned paa Gulvet. Men Solen finder samme Vej, om end kun paa korte Tider af Aaret og i smaa Straalefirkanter, der ikke kryber langt ned og aldrig saa dybt, at han kan væde sin Finger i det varme Skin. Solen er det dog. Ogsaa Maane og Stjerner strejfer det lille Hul som stille

glimtende Varsler fra den Uendeligheds-Verden, det er hans Forbrydelse at skimte og tro paa.

Ved dette lille Himmelskaar hænger hans Øjne som Astronomen ved sin Kvadrant. Paa Solskinsdage kan han sidde og belejre det fra Gry til Aften. I Murens Travertinerblokke er der et Fremspring, han bruger til Sæde; hans Nakke har slidt sig en Forsænkning i Væggen ved at bøje sig tilbage for bedre at se.

Deroppe fra vælder hans Lykke og hans Haab. Det vidunderlige Stykke Himmelblaa er som en bundløs Brønd, hvori hans Øjne kan dykke og bade sig en evig Friskhed til. Hvide Skyer sejler over Brøndspejlet. Højtflyvende Rovfugle glider som sorte Prikker bort i det endeløse Fjerne.

Hullet deroppe er bleven hans Øre, vendt ud mod Verden, sugende matte Lydbølger af Jordens Liv, Klokkeklang og Brusen af mange Menneskers Fodslag og Raab. Det er bleven hans Fængsels Næsehul, der sporer Græslugten fra den store Kampagne

og Duften fra de blomstrende Rosers Tæppehæng ned over Villamurene.

Til Tider synes han, at han sejler i en uhyre Fængselsark over en Syndflodsverden i Opløsning. Hans Tanke flyver som en Fugl ud deraf, men kan ikke finde Fodfæste, den flakker om i et Himmelhav uden Grænser og uden Bund.

Til Tider kan der sidde en stor Fugl deroppe i Aabningen. Kløer kradser hen over Murkarmen. Et Rovfuglehoved bugter sig frem i Stød som en Slangehals og sender skarpe, stive Sideblik ned til ham. Det gule Øje glimter i en stor Plet af lighvidt Kød. Og skønt han sidder ubevægelig paa sin Stenblok, indhyllet som en Flagermus i sin Kappe, faar Rovfuglen Kig paa hans rolige Blik og trækker sig sky tilbage med skrabende Vinger, der slaas ud som Sejl, idet den flyver bort.

— Klokkespillet er hørt op, og Stilheden synker tilbage i sig selv.

Fangen rejser sig fra sit Sæde, endelig træt af at stirre paa det lille Himmeludsnit,

der hastig mørknes. Han gaar hen og sætter sig ved det tomme Stenbord med Hovedet støttet i sine Hænder.

Regelmæssig paa denne Tid af Dagen føler han sig usikker og mærker sit Indre langsomt fyldes af en Gru, han ikke er Herre over. Uden at kunne se aner han det bestemte Nu og Sted, hvor Solen synker under Horisonten. I sit eget Sind føler han Solen gaa ned og den første Mørkebølge stige som et Tidevand, han ikke kan undfly. De forstummede Klokkers pinefuldt bløde Længsel bliver ved at kime i hans Sjæl. Den vokser til et tungt og savnfyldt Suk over at være glemt, begravet. Han hører Kordrengenes Sang fra sin Barndom: Den sitrede omkap med Flammerne fra de hvide, tykke Kerter, de bar i deres Hænder ind under Domens Buemørke. Men Kerterne er for evig brændt ud. Han sidder her i sin Grav og forlades af Lyset uden at eje blot en tynd og fattig Kerte til at møde Mørket med. Er han da ræd for dette Mørke? Ikke, om han i et Nu

kunde styrte sig deri, hovedkuls ud i den bundløse Nat. Thi Stjernerne staar rede tændt, kolde og styrkende med deres ufølsomme Skæbnefjernhed. Det er den bløde Skumring han ikke kan taale, Overgangen, Varmens og Lysets gradvise Forsvinden. Alle smaa jordbundne Længsler skælver deri. Hver Aften bringer denne Time hans Øjelaag til at sitre, til at brænde af en uforklarlig Glød — som lukte Ruder, der staar i Brand længe efter at Solen er gaaet ned.

Hans Sjæl bliver som en svag og ydmyg Blomst, der folder sig sammen under Mørket og kun tør sukke og falme og føle sin Stængel rodbundet til den evig ene Plet.

Naar Mørket vælder frem fra alle Kroge i hans Celle og langsomt fylder den nedenfra, er det som Grundvandet stiger i en Brønd og kvæler hans Mod, der er lænket til dens Bund.

Hjælpeløsheden knuger ham. Hans Liv synes ham spildt, ofret til en haabløs

Grublen, der kun har Stjerneskin at lide paa midt ude i den store endeløse Tomhed. Han sidder jo gysende i sin egen Grav og har end ikke en Katakombe-Lampe til at bekæmpe Ødet med.

Derfor plejer han at sætte sig ved sit tomme Stenbord med fast tilknebne Øjne for ikke at se Dagen svinde. Men inde i hans Bevidsthed er det som mange Kilder springer op at bløde — alle Barndommens Minder, der raaber paa et Hjerte at hvile ved, paa en Røst, der kan kvæge og dulme. Han længes kun efter igen at blive Barnet med den store hvide Vokskerte i Haanden og Bønnens klare latinske Strofer syngende ud af sin Strube som Triller af en Fugl.

Og hver Aftenskumring griber han sig i at vente, saaledes som han ventede, da han var ung Munk og en Broder kom og aabnede hans Celle og trak ham ud i Klostergaardens stærke Magnolieduft til Hvile langs Brøndens høje Marmorkant.

Og dog — hvad har han vel i Vente? Naar Døren skriger paa sine Hængsler, lister

en ordløs Skikkelse ind i Rummet og sætter en Madskaal og Vandkrukke paa Bordpladen, og Døren falder atter til som Lemmen for en Grav.

Et eneste nyt Besøg har han tilbage: En Aften vil Døden staa i hans Celle og klemme sine varmesugende Knokkelfingre om hans Hals.

Naar?

II

Han har ikke hørt Døren knage og ikke Trin ved sin Side. Men han vaagner af sin Halvslummer ved at føle en benet Haand ligge paa sin Skulder. Døden! tænker han og fornemmer et sagte Tryk som Svar.

«Broder Giordano, jeg véd, hvad du tænker. Jeg har ventet, det maatte komme. Saaledes skælver Lyset, naar den vaade Finger nærmer sig Tanden og Flammen spruder sit sidste Suk. Der er ingen Redning for dig, Broder. Om føje Stund flyver dit Liv som en Avne i Helvedes Luer. Og var din Trods haardere end Demantsten, den skal dog smelte og blive til Luft. Husk, at om et Øjeblik er det for sent, og frygt din egen Angers evige Ild, at du ikke bøjede Knæ, da det endnu var Tid.»

Kætteren har rejst sig. Han fryser fra Hoved til Fod. Den benhaarde Haand bliver ved at ligge paa hans Skulder, og han staar Ansigt til Ansigt med den evindelige sorte Hætte, der flyder ud i Mørket. Som en Støtte af fortættet Mulm staar Skikkelsen for ham. Men Stemmen har ikke den vante skærende Ægg. Den er stump og hul bag Forhænget med en egen træt og brudt Klang.

Men Kætteren svarer med en Stemme, der er som støvet af lang Tids Hvile:

«Jeg véd ikke, om du er Ven eller Fjende, Fremmede, skønt du kalder mig Broder. Men skal du forestille Døden, saa kom ikke til mig som det gamle Benskræmsel, jeg har set malt i gotiske Byer paa Kirkevæggene, dansende bort med Pave og Bisp. Saaledes er Døden netop ikke. Giv Døden en ny Skikkelse. For mig har den dog ingen Rædsel. Den er kun som det store slugende Mørke, hvori Sjælen skal blive seende.»

«Du taler som en Daare, Broder. Hver-

ken jeg eller du véd i denne Time, hvorledes Døden vil gribe dig. Maaske kommer den som et Favntag af Flammer, hvori din Sjæls Øjne skal fortæres. Stamp mod Brodden og hør den hule Genlyd under din Fod. Netop under din Fod har Døden luret i alle de Aar, du sad i denne Celle. Den gaber under dit Gulv som en stinkende Kloak: Gjaldt det kun om at rense Rom for en pestsmittet Orm, da var du for længst skyllet bort af Tiberen og Havet. Men du er en Fornægter og Apostat, som skal frelses. Kætterdjævelen, som har besat din før saa klare Aand, skal uddrives, at du ikke skal fortabes til den evige Ild.»

«Den evige Ild» — svarer Fangen og vejer Ordene i sin Mund — «den evige Ild — ja, den varer længer end det Helved og den Himmel, I har skabt til Straf og Løn. Hvad kender vi til den evige Ild, som furer vor Uvidenheds sorte Himmel med ukendte Verdeners endeløse Straalespil. Kom her, du, som kalder mig Broder og er bekymret for min Sjæl. Kom her og se

og tænk paa din egen, at du ikke skal gaa dit Liv igennem, slagen af den evige Blindhed. Kom her og se den evige Ild.»

Han drager sin mørke, næppe synlige Gæst ved Kutten tilbage til Muren og strækker Armen opad i Dunkelheden. Fra det sortblaa Himmelsnit tindrer et Par Stjerner klart og koldt ned i Cellen.

«Ser du» — siger han med tilbagebøjet Nakke og med dæmpet Skælven i Stemmen — «dèr er den hellige Skrift, som venter paa sin Tydning, og som endnu ikke vil være læst til Ende, naar *Biblia Bibliorum* forlængst er fortæret af den evige Ild. Bring disse Stjerner til at standse, og Kættertanken skal forstumme i min Sjæl. Men hver Nat, de drager deres Ildbaner højt over mit Fængsel, følger jeg dem og gyser i hellig Anelse af alle Tings inderste Sjæl.»

Den Fremmede slaar i Mørket store brede Kors for sit Bryst og mumler nogle Bønstrofer, inden han svarer:

«Du er grebet af Vanvid, Broder. Naar Natten er over dig, skal du ikke frækt rejse

dit Hoved som Mørkets Engle, men bøje din Nakke og bede. Men hvis du ser paa Himlen, skal du kun se Guds varslende Fingerpeg i de gaadefulde Tegn, han slynger over vor Jord.»

Men Kætteren svarer: «Tilforn har ingen af os kunnet se, hvad Stjernerne var. Vi har troet, at de gyldne Himmeltegn var som de Stjerner, vi maler paa vore Kirkers Hvælvinger, og hvormed vi pryder Sømmen paa Himmelmoderens Kaabe. Vi har troet, at Rom var Jordens Navle og den hellige Kirke Verdens Midte, hvorfra Sol og Maane og Vandrestjerner og de faste Stjerner maaler deres Veje som Lys og Lygter paa Himlens faste Hvælv. Men der gives intet Hvælv, ingen drejende Kirkekuppel om Jorden som Hovedalter — saa lidt som et enkelt Korn i det flyvende Sand paa Adriaterhavets Bred tør kalde sig Hvirvelens Midtpunkt.»

«Gammel og velkendt er den Lære» — siger den Fremmede — «Coppernicus har formet den, ikke du. Men han var ingen

Fornægter. For Pavestolens Fod har han nedlagt sin Beregning som en ydmyg Gisning, underkastet Kirkens endelige Dom.»

«Ja. Men han, du nævner, fik kun løftet den yderste Flig af Sløret for den hele umaalelige Sandhed. Han flyttede kun Verdenscentret fra Jorden til Solen. Han saa ikke, hvad *jeg* har set: at Universet har utalte Sole som vor, og at *vor* Sol kun er en svajende Kres om Midtpunkter, vi ikke kender, at ogsaa *vor* Sol kun er et Sandskorn i Myriadernes Hvirvel. Endeløs er Klodernes Kresgang, og evig Erkendelsens Vej. Tronsædet maa flyttes fra vor lille Jord til stedse fjernere Egne. Nattehimlen hænger over vore Hoveder som en uhyre, gaadesvanger Bug, hvoraf Menneskeaanden skal udløse nye og rigere Evangelier.»

Den Fremmede svarer ikke. Der er længe stille i den natfyldte Celle, hvor to Mennesker aander Side om Side uden at kunne se hinanden. Begge stirrer de opad mod den lille Himmelramme, indenfor hvilken et Par Stjerner langsomt glider som fjerne

Skibslanterner over Nattens Hav — en ny er ved at dukke frem.

«Har jeg talt, saa du forstod mig?» hvisker Kætteren, som først bryder Stilheden.

«Ud af din Mund har kun Djævelen talt» — lyder Svaret. — «Fristeren har ført dig op paa et højt Bjerg og vist dig Stjernehimlens gøglende Skatte. Men jeg stoler paa, at vor hellige Kirke har uprøvede Midler i Behold til at tvinge Djævelen i dig til Tavshed.»

«Er der ikke Tavshed nok i denne Grav, som har slugt mig? Har jeg ikke allerede een Gang gjort Knæfald for den hellige Inkvisition og kysset Korset som en lydig Søn? Har jeg ikke prøvet det frygteligste af alle Midler, som kan bringe Kætteren til at opgive Troen paa sig selv, Pinslernes Pinsel: at modtage Forræderkysset og gives i Fjendehaand af sin egen Discipel? Selv Kristus bøjede sit Hoved under Judas' Kys. Hvad venter I paa? Lad mig dø.

Livet her har intet Værd for mig. Og Friheden giver I mig ikke.»

Den Fremmede nærmer sig til Fangen saa tæt, at han berører ham fra Pande til Fod, og siger:

«Friheden, Giordano, Friheden skal du faa den Dag og Time du aflader at læse Stjernehimlen som en Gudsbespottelse, hører du, Giordano, i selv samme Time du paa aabent Torv tilbagekalder din kætterske Lære og med egen Haand kaster dine ugudelige Skrifter paa Ilden.»

«Før skal I kaste mig selv paa Ilden. Hør her mit sidste Ord.»

«Dit sidste Ord, Kætter, dit sidste Ord kender du ikke selv, før Tungen er udrevet af din Mund. Og derefter aner du ikke, hvilke Skrig der endnu slumrer i din elendige Krop. Sig nu dine Stjerner Godnat og bered dig paa den Dommens Dag, du længe har været Gud og Kirken skyldig.»

Fangen mærker et Slag for sit Bryst og hører hastige Skridt over Gulvet. Døre knager, Slaaer og Bomme ramler for. Saa

er han atter alene med sig selv og sin Nat. Men Trodsen svulmer med brede Pulsslag i hans Bryst. Han kunde skrige den ud i Stilheden, nu han véd, at hans Dag endelig vil komme, og han kaster et Blik op til Stjernerne, som vilde han kræve dem til Vidner.

Paa sin halvraadne Madras synker han sammen. Han sover ind i Stilheden, som han drømmer at høre gennemrislet af de Tusinder af Kilder og Vandstrømme, der synger i Natten under den evige Stad.

III

Natten bliver lang. Han spejder forgæves efter Dagen, hver Gang han farer op af sin urolige Slummer. Intet Gry stiger ned i hans Celle — som Kristus i Limbus for at besøge Aanderne, som er i Forvaring.

Men han er taalmodig. Han er vant til at stirre efter Dagen som den Døde i sin Grav efter den første Flænge i Mørket. Kommer den da aldrig? Har Dagen glemt sin Opstandelse, Jorden sin Omdrejning?

Han tumler frysende over det klamme Gulv for at spørge Stjernerne deroppe. Men han finder dem ikke. Endogsaa Natten har slukt sine Lys. Mulmet har kvalt dem.

Sulten brænder hans Indvolde. Har han ventet i Dage? Er Cellen muret til? Er Hungersdøden hans Dom?

Da knager Slaaer og Bomme, Døren gaar op, og et lille gult Lys vandrer flakkende ind, baaret af en sort maskeret Skikkelse, der stiller Skaal og Krukke paa hans Bord.

Fra nu af mærkes hans Dage kun af disse Besøg, der lader en Stump Lys glide ind i hans Celle stor nok til at brænde, saalænge han holder Maaltid. Derefter synker Rummet tilbage i et Mulm, hvis Uforanderlighed lader ham forstaa, at Lyshullet deroppe maa være blendet udvendig fra.

Stjernerne og Dagen er taget fra ham. I Stedet har han kun et lille blaffends Lys nogle Minutter at vogte paa. Hver Gang det slukkes, synes det at skulle forkynde ham hans egen ubønhørlige Skæbne. Endnu pinefuldere er det at se det gispende Lys gaa ud som under en uhyre Haand af Mulm end forhen at mærke Dagslyset under Aften pumpes op af Fængslets Dyb. Hver Gang det dør, er han hjemfalden til sin egen Hjernes Febersyner: Ildringe drager over hans indre Øje, og ud af Mørket gnistrer

og bobler luende, blodfarvede Billeder fra hans rigt omtumlede Liv. I sine Drømme ser han Sole og Kometer piske forbi i sejlende Rundkrese, de svinder og dukker frem paany i mangefarvede Dampe og Blus, hvis Hede slikker over hans Legeme og svider Haarene af hans Hoved og Hænder.

Da sker det en Gang efter mange Dages Forløb, at fakkelbærende Skikkelser træder ind i hans Fængsel og river ham op fra Lejet og svinebinder ham og blender hans Øjne med et tykt Klæde. Han mærker sig sat i en Bærestol og gyngende baaret bort ad lange Veje, mest i Stigen, saa han for hvert Skridt faar et dunkende Stød og stakaandet føler Blodet hamre i sit Bryst. Endelig, tænker han, endelig begynder hans Passionshistorie. Nu gaar Vejen til Torturkamret, hvor hans stive Lemmer vil blive strakt og skruet, til Skriget hviner af hans Strube. Han stemmer sine Tænder smertende i sin Tunge. Heller end at den skal forraade ham, vil han bide den af og spytte den i Ansigtet paa sine Bødler.

Da Bærerne endelig standser og han igen rejses paa sine Ben, indaander han frisk og kold Luft. Bindet rives i et Nu fra hans Øjne, og han dukker Hovedet som under et flammende blaat Lyn. Det er som han skulde drukne og blindes. Himlen! Himlen er over ham — uhyre — blank — blændende — ren. Den styrter over ham som et Bad af Lys og Luft. Han stønner som fyldt af en Vandflod. Han synker i Knæ. Lyset skærer i hans Øjne som en Kniv i hvert. Tænderne klaprer i hans Mund. Hans hele Væsen oversvømmes og segner under denne Forvandling fra Gravmulm til uhyre grænseløs Dag, der falder paa hans Isse med en lamslaaende Vægt. Han ser paa sine Hænder. De er dækkede af Smuds og derunder gustne og magre som Lighænder, der har ligget i Jorden. Han griber i sit lange filtrede Skæg og ser, at det hænger graat ned over hans indsunkne Bryst. Han ser ned ad sine jordslaaede, ildelugtende Laser og standser ved

den pjuskede Skygge, der kryber ind om hans Fødder som for at skjule sig.

Men da han løfter sit halvaabne, lysstungne Syn, ser han Albanerbjergene smile langt derude. Skønne blaanende Bjergrytmer sitrer i Soldis. Over den grønne Kampagne skridter Akvadukterne fra de fjerne Bjerge ind mod den evige Stads Mure. Han vakler nogle Skridt over Platformen hen til Tinderne, og han stirrer ned i et Virvar af Tage og klinede Mure, over hvilke Cypresser rejser deres slanke, dunkelgrønne Obelisker. Hans Øje springer fra Kolosseums vældige Ruin over Neros stejle Taarn til den lave svære Pantheonskuppel. Og dèr til den anden Side rager Vatikanet op som en strandet Ark over Borgos tætpakkede Fattigkvarter. Og Peterskirkens Kuppel skinner over de endnu voksende Kors-Arme.

Dernede staar den evige Stad og vinker ham med sit evige Smil. Den lokker, badet i Sol, bestrøget af Brisen derude fra Ostia, hvorhen Tiberen bugter sig som en Slange paa Vej til Havet. Himlen højner sig over

ham i endeløs Frihed. Verden og Livet straaler. Alt dette er dit, hvis du falder ned og tilbeder mig!

«Træffer du dit Valg, Broder?» spørger en Stemme bagved ham. Han ser for første Gang ind i et Ansigt uden Hætte — ungt og stærkt og brunt med blodfyldige Læber og Livet spillende i kloge Øjne. «Skynd dig og gør dit Valg! Friheden er lige til at gribe. Kom, følg mig til det hellige Officiums Tribunal, hvor dit Frihedsbrev venter dig. Det koster dig kun et Ord og et Pennestrøg.»

Han svarer ikke. Han raver som i en Rus af Luft og Lys, der syder i hans Hjerne og flimrer for hans Øjne. Uden at tænke følger han Broderen ned ad de snævre Vindeltrapper i Fæstningens tykke Ydermur. Alt drejer sig for ham. Hver Gaug han passerer et Skaar i Muren, kommer Jorden og Livet ham nærmere: Folk mylrer derude i brogede Dragter, Herrer spanker over Torve og Pladser, Latter og Røster klinger, Heste og Muldyr ringler af Bjælder.

Stadig sanseløs gaar han fremad. Porte springer op for ham, Vejen aabner sig af sig selv. Tilsidst er han ved Jorden, slipper ud af en Dør og staar ude i *Prati* paa en gruset Gang blandt høje Træer. Skønne Buske omringer ham med røde Bær funklende mellem grønt, olieblankt Løv. Det falmede Græs begynder at spire og er i Læ af Buskene besaaet med det tidlige Foraars første Blomster som med store blegblaa Klokkebjælder.

Han vender sig mod Fæstningsmuren og ser den paa dette Sted beklædt med et mylrende Rosenhæng, der som rødblomstrede Tæpper gynger under smalle Vinduer og omranker en Marmortrappe, paa hvis Trin der staar en Herre i gylden Silkekofte, indsnøret i Midjen, med violette, bugnende Pufærmer, og med hvide ringbesatte Hænder holdende i Hoftebæltet. Han har et pragtfuldt tvedelt Rødskæg.

Fangen standser. Men Herren blotter sit Hoved og nærmer sig bukkende.

«Vær velkommen, Messer Filippo, i

Kommandantens Bolig. Forund mig at være den første til at lykønske Eder til Friheden. Som Kæmpen Antæos har I faaet Eders Styrke tilbage ved at berøre Eders Moder Jorden. Er Livet ikke mere værd end alle Lærdomme? Træd over min Tærskel, Messer Filippo, og kvæg Eder ved mit Bord, inden I henter det endelige Fribrev hos de hellige Fædre.»

Mekanisk, som en Søvngænger, stiger Fangen op ad Trappen. Han staar i en højthvælvet Sal. Solen falder ind gennem de smalle, smaarudede Vinduer og kaster Glasmaleriernes røde og grønne Vaabenmærker hen over det skaktavlede Marmorgulv. Midt i Salen straaler et festligt dækket Bord med Sølv- og Guldkar og høje slebne Glas. To unge, slanke Damer kommer glidende ham i Møde. Silken bølger om deres Hofter i rødmende og blaanende Spil. Silken blinker i deres Gang. Deres hvide Barme nærmer sig hans Ansigt og er som Roser at indaande. De ser paa ham med straalende sortbrune Øjne. Pupillen

er som sort Granat, indfattet i Perlehvidt. De griber med deres skære hvide Fingre om Fangens smudsige, forsømte Hænder. Han skælver under Berøringen af den silkebløde Hud, der stryger langs hans. «Følg os, Messer Filippo,» siger den ene, «og lad os tvætte og pynte vor Gæst.»

Han er ved at synke sammen. Han kniber sine Øjne til. Under Ansigtets Vildskæg og Smuds lysner en dødelig Bleghed. Hans Gane er brændende tør — længst indslumrede Længsler bølger gennem hans Blod. Han bøjer sig over de bløde, duftende Hænder, som vilde han kysse dem. Fald ned og tilbed os, hvisker deres lette Berøring til hans sitrende Hud. Fald ned og tilbed! Han slaar Øjnene op og ser paa dem med et underligt brændende Blik. Han er svimmel og drager sin Aande tungt. Saa vender han sig fra dem, vaklende, som skulde han falde, og siger hæst til Kommandanten:

«Herre, er jeg nu ydmyget nok? I kan træde paa mig som paa et til Døden mis-

handlet Dyr. Men min Sjæl er ikke kuet. Før mig til det hellige Officium.»

Griske og kloge Øjne venter ham, sikre paa Triumfen, tindrende af Glæde over at skulle se en ydmyget, tilsølet Nakke.

Men Kætteren retter sin Ryg og spidder deres Blik:

«Hellige Fædre, I har givet mig det frie Valg. Saa vælger jeg at vidne med mit Blod for den evige Sandhed, I endnu ikke kender.»

Han forhøres i Dage. Officiet oprøres over hans Frækhed og Trods. Som bagbunden Fange staar han for Skranken og forkynder som fra et Kateder sin Lære om alle Tings Enhed og om en Verdens-Uendelighed, i hvilken Jorden og dens hellige almindelige Kirke spiller en Myretues Rolle. Hvad hjælper det, at Kætterens Skrifter højtidelig brændes? Rettens Protokolfører optegner alle hans forfærdende Paastande. Men deres Smitstof skal ikke faa Lov at brede sig. Forhørene forsegles og overgives til Vatikanets hemmeligste Arkiv.

Men ingen Pinsel eller Mishandling mægter at tvinge Kætteren i Knæ. Han skælver ikke, da han modtager Udstødelsesdommens Slag for sit Bryst og gives i den verdslige Øvrigheds Hænder.

Med Kætterskjortens Flammer og Djævle malet om sit Legeme, med den grinende Knokkelmand springende i Luedans om den høje Hætte paa sit Hoved gaar han den sidste Forsmædelsens Gang til Blomstertorvet. Som et opstemmet Hav larmer Mængden langs hans Vej. Den spytter ham i Ansigtet, kaster Skarn paa ham, hujer og piber mod denne Kætter, der lærer, at Jorden gaar rundt om Solen, at ikke engang Solen staar stille, men gaar rundt om ukendte Stjerner, og at Verden ikke har Ende, og at Gud ikke kendes.

Men der gaar Præster ved Kætterens Side, hellige Mænd, som til det sidste beder og venter, at Forhærdelsen skal briste af ham og Djævelen slippe hans Kød.

Kætteren er bundet til Baalet. Men en

af Bødlerne staar endnu med Rebet om hans Hals i Haanden, for at kunne trække til, om han endnu i sidste Øjeblik skulde angre. Og Præsterne hæver de lange Stang-Krucifikser imod ham, at han skal kysse dem.

Men Kætteren løfter sin Mund og raaber Fornægtelsens drønende Nej. I det samme buldrer Røgen op. Kætteren føler Rebet glide af sin Hals. Luerne begynder at spille røde og griske ud af Røghvirvlerne. Han skælver et eneste Nu over at skulle staa bagbunden overfor Døden, om den blot i hans egen Rædsel skal rejse sig foran ham og klemme ham om Struben. Hans Ansigt vender mod Vinden. Ilden vandrer op ad Pælen og befrier hans Hænder. Da strækker han dem med svuldne og sprængte Aarer op mod Himlen og brister i et Skrig.

Pøblen og Præsterne tror af Smerte.

Men Kætteren skriger af Jubel. Thi højt over Lueringen, der formørker Himlen,

ser han Stjernerne dukke frem fra Evighedens dunkle Dybder.

Og tre Hundrede Aar derefter er hans Aske genopstanden i Bronze paa den selv samme Plet.

